

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012–2014

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Daniel Slivka

Evropská rada

Praha 2014

Vedoucí diplomové práce:
Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2012-2014

DIPLOMA THESIS

Daniel Slivka

The European Council

Prague 2014

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne: 18. 9. 2014

Daniel Slivka .....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu Doc. PhDr. Václavu Horčíčkovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá postavením Evropské rady v institucionální struktuře Evropské unie. Rozebírá hlavní orgány Evropské unie a jejich kompetence po přijetí nejdůležitějších smluv. Především se pak zaměřuje na činnost Evropské rady a popisuje její historický vývoj. Na závěr je popsána forma, příprava a realizace předsednictví Evropské unie, včetně českého předsednictví z roku 2009.

Klíčová slova

Evropská unie, Evropská rada, institucionální struktura EU, orgány EU, předsednictví EU, vývoj Evropské rady,

Annotation

The Diploma thesis deals with the role of the European Council in the institutional structure of the European Union. It analyzes the main European Union institutions and their competences after the adoption of the most important contracts. In particular, it focuses on the work of the Board and describes its historical development. Finally, it describes the form, preparation and execution of the Presidency of the European Union, including the Czech Presidency in 2009.

Key words

The European Union, The European Council, institutional structure of the EU, EU authorities, Presidency of the EU, development The European Council,

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURA EU	12
1.1 Evropský parlament	13
1.2 Evropská rada	15
1.3 Rada Evropské unie	16
1.3.1 Formace Rady EU	17
1.3.2 Orgány rady	17
1.3.2.1 Předsednictví v Radě EU.....	17
1.3.2.2 COREPER (Výbor stálých zástupců).....	18
1.3.2.3 Generální sekretariát	18
1.3.2.4 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku	18
1.3.3 Hlasování v Radě EU	18
1.4 Evropská komise.....	19
1.5 Soudní dvůr Evropské unie.....	21
1.6 Evropská centrální banka.....	22
1.7 Evropský účetní dvůr	23
1.8 Poradní instituce EU	24
1.8.1 Hospodářský a sociální výbor.....	24
1.8.2 Výbor regionů.....	25
1.9 Institucionální problémy v EU.....	25
2 VÝVOJ EVROPSKÉ RADY	26
2.1 Summity – setkávání nejvyšších představitelů	27
2.1.1 Iniciativa Francie	27
2.1.1.1 Fouchetův plán I.....	28
2.1.1.2 Fouchetův plán II	30
2.1.1.3 Lucemburský kompromis.....	31
2.1.2 Slavnostní ceremoniál v Římě.....	33
2.1.3 Haagský summit	33
2.1.3.1 První rozšíření evropských společenství	34
2.1.3.2 Nová finanční ústava.....	35
2.1.3.3 Směrování k hospodářské a měnové unii.....	35
2.1.3.4 Evropská politická spolupráce	36
2.2 Založení Evropské rady	37
2.2.1 Kodaňský summit.....	38

2.2.2	Pařížská deklarace	38
2.2.3	Londýnská deklarace	39
2.2.4	Slavnostní prohlášení o Evropské unii	40
2.3	Evropská rada v primárním právu.....	42
2.3.1	Jednotný evropský akt	42
2.3.2	Od Aktu k Unii	44
2.3.3	Smlouva o EU (Maastrichtská smlouva).....	46
2.4	Moderní reformy	50
2.4.1	Po Maastrichtu	51
2.4.2	Smlouva z Nice.....	52
2.4.2.1	Velikost a složení Komise.....	52
2.4.2.2	Vážení hlasů v Radě Unie	52
2.4.2.3	Hlasování.....	52
2.4.2.4	Evropský parlament.....	53
2.4.2.5	Zesílená spolupráce	53
2.4.2.6	Nová jednání	53
2.4.3	Lisabonská smlouva	54
3	EVROPSKÁ RADA.....	57
3.1	Vrchol institucionálního rámce.....	57
3.2	Složení a sídlo Evropské rady.....	60
3.2.1	Předseda Evropské rady.....	63
3.2.2	Předseda Evropské komise	64
3.2.3	Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.....	65
3.2.4	Sídlo Evropské rady	66
4	PŘEDSEDNICTVÍ.....	68
4.1	Předsednictví a další instituce EU	68
4.2	Funkce předsednictví	68
4.3	Program a cíle předsednictví.....	69
4.4	Mechanismy rotace	72
4.4.1	Abecední princip.....	72
4.4.2	Systém rotace po roce 1995.....	73
4.4.3	Rotace po roku 2004.....	74
4.4.4	Další navrhované změny	75
4.5	České předsednictví	75
4.5.1	Pracovní program a priority ČR během předsednictví v Radě EU.....	76
	ZÁVĚR.....	78
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	80

SEZNAM ZKRATEK	85
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK	86
SEZNAM PŘÍLOH	87

ÚVOD

Jako námět diplomové práce jsem si zvolil téma Evropská rada. Mnou vybrané téma jsem si zvolil především z důvodu zájmu více prozkoumat, zhodnotit a analyzovat institucionální strukturu Evropské unie, především pak jeden z jejích nejdůležitějších orgánů, čím právě Evropská rada je. Práce by měla přinést, u nás v nedostatečně míře provedenou, analýzu postavení této instituce v systému EU.

Po období dobývání území a dvou celosvětových konfliktech, v podobě 1. a 2. světové války, si lidé začali uvědomovat důležitost míru a celosvětové spolupráce. Byl to Winston Churchill, který první mluvil o potřebě vybudování institucionální struktury a potřebě sjednotit Evropu. A tak, přes různá společenství jako byly ERATOM, ESUO, ES, byla v roce 1992 podepsána Smlouva o Evropské unii. Jádro institucionální struktury Evropské unie tvoří sedm orgánů a na jejím úplném vrcholu ční právě Evropská rada, která je složena z hlav států nebo předsedů vlád členských zemí. Jedná se tedy o setkání na nejvyšší úrovni. Na úplném vrcholu institucionální struktury Evropské unie ovšem nestojí od samého začátku. Pozice Evropské rady prošla dlouhým vývojem a současnou podobu získala až přijetím Lisabonské smlouvy, která změnila její úlohu i kompetence. Evropská rada nyní funguje jako strategický orgán, který zodpovídá za všechna politická rozhodnutí, řeší politické problémy a určuje směr, kam se Evropská unie bude ubírat.

Tato práce je především teoretická a jejím základem je řada odborných publikací, zejména Evropská Unie od Petra Fialy a Markéty Pitrové. Tato publikace popisuje historii evropského integračního procesu, vývoj, současnou podobou a funkce jednotlivých evropských institucí a to, ve kterých oblastech a jakým způsobem Evropská unie působí. Kniha je zdařilou kombinací politologické analýzy a velkého množství informací, které formou srozumitelně napsaného a přehledně členěného textu nabízí kvalitního průvodce problematikou Evropské unie. V ČR patří P. Fiala a M. Pitrová mezi

nejuznávanější odborníky zabývající se evropskou integrací a jsou autory, popřípadě spoluautory, celé řady dalších publikací. Další knihou, ze které je čerpáno, je kniha Dějiny sjednocené Evropy Václava Vebera. Tato publikace se zabývá historií evropské myšlenky od antiky. Vlastním jádrem knihy je však popis integračních snah v uplynulém století, především však po druhé světové válce, a také fungování Evropské unie a jejích institucí. Tyto dvě publikace jsou hlavním, ne však jediným zdrojem informací. Zdrojem informací pro vznik této práce je i řada dalších publikací a to od našich i zahraničních autorů.

Cílem práce je na základě teoretických poznatků popsat institucionální strukturu Evropské unie, především pak Evropskou radu, která patří na samý vrchol institucionálního rámce, analyzovat vývoj Evropské rady a nejdůležitější okamžiky s ním spojené, charakterizovat současný stav Evropské rady a popsat její funkce, úkoly a složení.

Struktura práce je tvořena čtyřmi kapitolami mimo Úvod a Závěr práce. První kapitola se zabývá institucionální strukturou Evropské unie a popisuje jednotlivé orgány (instituce). Druhá kapitola se zabývá vývojem Evropské rady, od prvních setkání hlav států až po změny ustanovené v Lisabonské smlouvě. Obsahem třetí kapitoly je složení a současný stav Evropské rady. Je zde popsána funkce předsedy Evropské rady, funkce předsedy Komise a funkce vysokého představitele pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Čtvrtá kapitola se zabývá předsednictvím EU a vším, co je s ním spojené.

1 INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURA EU

Cílem institucionálního rámce Evropské unie je podpora jejích hodnot, cílů a zájmů, stejně tak jako zájmů občanů a členských států. Orgány Unie zajišťují správnou funkci jednotlivých politik a činností.¹ Za účelem akceschopnosti Unie byla v roce 2007 podepsána Lisabonská smlouva, která upravila strukturu a činnosti jejích orgánů. V rámci ní došlo k poupravění pravomocí jednotlivých orgánů s cílem zachovat jejich vzájemnou rovnováhu. Orgány Evropské unie tvoří podle Lisabonské smlouvy:

- Evropský parlament
- Evropská rada
- Rada (Evropské unie)
- Evropská komise
- Soudní dvůr Evropské unie
- Evropská centrální banka
- Účetní dvůr

Lisabonská smlouva nově k orgánům Unie přiřazuje i Evropskou radu, která podle předešlých smluv stála mimo oficiální institucionální strukturu, spolu s Evropskou centrální bankou.²

---

¹ Čl. 13 SEU.

² PÍTROVÁ, Lenka. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-808-7041-482.

1.1 Evropský parlament

Evropský parlament je stejně jako Komise reprezentant nadnárodního paradigmatu a hájí zájmy EU. Název „parlament“ je přitom trochu zavádějící. Evropský parlament totiž neplní roli a klasické úkoly, jež jsou připisovány a přiznávány zákonodárným sborům v zemích EU.

V počátcích evropské integrace přitom panovala představa, že Shromáždění (původní název Evropského parlamentu) bude plnit funkce klasického parlamentu. Tyto ambice se ale nepodařilo naplnit a Shromáždění tak dlouhá desetiletí spíše živořilo. Nemělo zásadní pravomoci a nebylo přímo volené. Jeho jedinou významnou kompetencí bylo dohlížet na činnost Vysokého úřadu a později Komise. V legislativním procesu mohlo být konzultováno, jeho názor ale nemusel být brán v potaz.

Zásadní změna se uskutečnila v 70. letech. Shromáždění, které si v roce 1962 změnilo politickou dohodou název na Evropský parlament, se konečně dočkalo zavedení přímých voleb. Důležitost jasného a neodvozeného mandátu je přitom zjevná, protože přímá legitimita od voličů posilovala boj Evropského parlamentu za větší pravomoci a za dodržování stávajících.

V 80. a 90. letech minulého století dochází k nárůstu snahy Evropského parlamentu získat vlivnější místo v institucionálním schématu.

Za klíčové milníky můžeme označit:

- 1986 – Jednotný evropský akt - zavedení názvu Evropský parlament do evropského práva, zavedení procedury spolupráce. Jejím jádrem je možnost Evropský parlament zasílat Radě ministrů vlastní pozměňovací návrhy k projednávanému návrhu a vznik tzv. souhlasného řízení

- 1992 – Smlouva o EU - zavedení procedury spolurozhodování. Ve vybraných položkách může Evropský parlament Radu ministrů vetovat a zabránit přijetí legislativy. Evropský parlament také získal právo být konzultován při výběru předsedy Komise
- 1997 – Amsterodamská smlouva - procedura spolupráce de facto ustupuje ve prospěch spolurozhodování, Evropský parlament je zapojen do procesu přímého schvalování předsedy Komise
- 2007 – Lisabonská smlouva - procedura spolurozhodování přejmenována na řádný legislativní postup. Evropský parlament s Radou nově spolurozhoduje v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce (s výjimkou operativní spolupráce).³

Evropský parlament má tři základní pravomoci - legislativní, rozpočtovou a kontrolní. V čele stojí předseda, kterého zastupuje čtrnáct místopředsedů. Společně tak tvoří předsednictvo parlamentu, které se zabývá řízením a organizací členů parlamentu. Vrcholný orgán tvoří Konference předsedů, kde rokují předseda Evropského parlamentu a předsedové jednotlivých politických stran. Jednání parlamentu jsou vedena ve všech jazycích zemí EU a jsou veřejně přístupná.⁴ Parlament je složen ze 766 poslanců, kteří jsou voleni na pětileté funkční období. Volební systém do Evropského parlamentu není jednotný, liší se podle tradic a ústavních pravidel jednotlivých členských zemí. Na unijní úrovni jsou stanoveny jenom základní zásady voleb do Evropského parlamentu.

Parlament má tři oficiální sídla. Ve Štrasburku se europoslanci scházejí jeden týden v měsíci na plenárním zasedání. Stálé výbory Evropského parlamentu se scházejí mezi plenárními zasedáními v Bruselu, kde se konají

---

³ DOČKAL, Vít a Petr KANIOK. *Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, 133 s. ISBN 80-210-3846-2.

⁴ FIALA, Petr, Miroslav MAREŠ a Petr SOKOL. *Eurostrany: politické strany na evropské úrovni*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007, 269 s. Studium (Barrister. ISBN 978-808-7029-053.

také "miniplenární zasedání". Předsednictvo Evropského parlamentu a generální sekretariát sídlí v Lucemburku.⁵

1.2 Evropská rada

Vrcholným orgánem institucionální struktury současné EU je Evropská rada, která je vlastně setkáváním politických představitelů členských zemí na nejvyšší úrovni.⁶

Dlouhodobým paradoxem institucionální pozice Evropské rady byl rozpor mezi jejím faktickým vlivem a slabým formálním zakotvením.⁷

Potřeba konzultovat zásadní otázky evropského integračního procesu přímo vedoucími představiteli států a vlád vedla k založení Evropské rady. Původní formou těchto konzultací byla nepravidelná setkání a až v průběhu sedmdesátých let se přetvořila v mechanismus mezivládně tvořených summitů. Do roku 1986 se svolávání těchto jednání odehrávalo na základě politické dohody členských států, jelikož institucí se Evropská rada stala až po přijetí JEA. Teprve JEA stanovuje složení Evropské rady, frekvenci jejího setkávání a její vliv na zahraničně-politickou prezentaci Společenství. V článku D smlouvy o EU jsou definovány úkoly Evropské rady a podle tohoto vymezení je vrcholným orgánem EU s kompetencí pro všechny tři pilíře.⁸

---

⁵ Evropský parlament [online]. Euroskop.cz věcně o Evropě [citováno 21. 1. 2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>

⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁷ ŠLOSARČÍK, Ivo a Zuzana KASÁKOVÁ. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 248 s. ISBN 978-80-247-3567-2.

⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

Ale byla to až Lisabonská smlouva, která zařadila Evropskou radu mezi standardní instituce Evropské unie a umístila ji přímo na vrchol unijní institucionální architektury.⁹

1.3 Rada Evropské unie

Rada Evropské unie (Rada EU nebo zkráceně Rada) je jedním z nejdůležitějších orgánů institucionální struktury Evropské unie a společně s Evropským parlamentem a Komisí tvoří trojlístek orgánů, jež se výrazně podílí na legislativních procesech Evropské unie. Rada zastupuje zájmy členských států a je tvořena zástupci vlád národních parlamentů. Rada plní funkci výkonnou i zákonodárnou, na níž se podílí společně s Evropským parlamentem. Podílí se na většině procesů při rozhodování a přijímání normotvorných aktů. Bez jejího souhlasu nedojde ke schválení zákonodárných norem, podepsání mezinárodních smluv, nebo přijetí ročního rozpočtu. Prostřednictvím Rady se členské státy snaží prosadit národní zájmy.¹⁰

Přestože je funkce Rady z převážné části hlavně rozhodovací, má sekundárně také schopnost mít funkci iniciační. Pro navrhování zákonodárných podnětů nemá přímé pravomoci, neboť tuto proceduru musí, stejně jako ostatní orgány, provádět skrze Komisi. Může ale vystupovat jako fórum členských zemí, přičemž na základě tohoto titulu je oprávněna politickým mandátem pro rozhodování o budoucí podobě integrace Unie a mezinárodních závazcích.¹¹ Rada v rámci Lisabonské smlouvy dosáhla asi nejvíce změn oproti úpravě v předešlých revizních smlouvách. Změny se však týkají spíše její struktury a vnitřních činností, než výrazného posílení jejích pravomocí na úkor ostatních

---

⁹ ŠLOSARČÍK, Ivo a Zuzana KASÁKOVÁ. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 248 s. ISBN 978-80-247-3567-2.s.35-37.

¹⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

¹¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

orgánů, tak jak se to podařilo Evropskému parlamentu. K výrazným změnám došlo v oblasti její struktury, předsednictví, rozhodovací procedury a vzniku úplně nové funkce Vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Složení Rady je založeno na principu rovnosti. Každý členský stát má v Radě po jednom zástupci bez ohledu na jeho velikost, nebo lidnatost. Formace Rady však není neměnná. Její struktura je tvořena deseti specializovanými resorty, které se schází v závislosti na projednávané agendě, podle níž pak každý členský stát reprezentují ministři z daného odvětví, nebo generální tajemníci s širšími odbornými znalostmi v návaznosti na právě projednávané otázky. Rada tak má významnou roli na dosahování politických cílů Unie, jak v oblasti vnitřních činností, tak vnějších vztahů.¹²

1.3.1 Formace Rady EU

Každá členská země je v Radě zastoupena jedním členem, většinou ministrem. Formálně existuje jedna Rada, vzhledem k různým agendám, které projednává, existuje v jejím rámci několik formací. V historii jich bylo až 22. V červnu 2002 rozhodla Evropská rada na zasedání v Seville o ustanovení pouze 9 formací Rady EU.

Lisabonská smlouva rozdělila Radu pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy na dvě formace. V současnosti se tedy Rada schází v deseti různých složeních. Zároveň jsou Rada pro obecné záležitosti a Rada pro zahraniční věci jedinými formacemi Rady zakotvenými přímo ve Smlouvách.¹³

1.3.2 Orgány rady

1.3.2.1 Předsednictví v Radě EU

V předsednictví Rady se členské země střídají po 6 měsících podle předem daného pořadí. V každém kalendářním roce se o něj dělí dvě země -

---

¹² Váška, Jan. Reforma Rady EU podle Lisabonské smlouvy. Současná Evropa [online]. 2011, roč. 3, č. 1 [10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://ces.vse.cz/wp-content/vaska.pdf>

¹³ Rada EU [online]. Euroskop.cz věcně o Evropě citováno 26. 2. 2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/26.2.14>

jedna v první části roku (leden - červen) a druhá země v druhé části (červenec - prosinec).

1.3.2.2 COREPER (Výbor stálých zástupců)

Nejvýznamnějším spojovacím článkem mezi členskými státy a EU je Výbor stálých zástupců. Tvoří ho stálí zástupci členských států v Bruselu (velvyslanci a jejich zástupci), kteří jsou v úzkém kontaktu s Evropskou komisí i mezi sebou navzájem.

1.3.2.3 Generální sekretariát

Zasedání Rady zajišťuje po technické a administrativní stránce Generální sekretariát. Stará se o přípravu zasedání, vedení protokolu, o tlumočnické a překladatelské služby a zveřejňování dokumentů. Spravuje rozpočet Rady a archívy. Člení se na 7 generálních ředitelství, pět ředitelství a odbor právních služeb. Sídlí v budově Justus Lipsius v Bruselu.

1.3.2.4 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Místopředsedou Komise je Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Jeho práci podporuje Evropská služba pro vnější činnost, která působí ve spolupráci s diplomatickými službami členských států. Tvoří ji úředníci příslušných útvarů generálního sekretariátu Rady a Komise a personál diplomatických služeb členských států.¹⁴

1.3.3 Hlasování v Radě EU

Počet hlasů každého členského státu stanoví primární právo v protokolu o přechodných ustanoveních. V rámci jednotlivých politik smlouvy dále vymezují případy, ve kterých je při hlasování vyžadována:

- prostá většina - K přijetí návrhu se Rada musí usnést většinou hlasů svých členů. Každý stát má jeden hlas. (Používá se většinou u procedurálních otázek.)

---

¹⁴ Rada EU [online]. Euroskop.cz věcně o Evropě citováno 26. 2. 2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/> 26. 2. 14

- jednomyslnost - Každá země má při hlasování jeden hlas, uplatňuje se zde systém veta. Z hlediska tvorby funkční politiky EU méně efektivní (hrozba uplatnění veta). Uplatňuje se hlavně v otázkách zahraniční politiky, daní, sociálního zabezpečení, společné obrany, jazykových pravidel, policejní spolupráce a oblasti sídel institucí.
- kvalifikovaná většina - Je nejvíce využívaným způsobem hlasování. Postupně vytlačila význam jednomyslného hlasování.

Od 1. ledna 2007 je kvalifikovaná většina určena jako 255 hlasů z 345. Pokud o to členský stát požádá, je možné ověřit při hlasování, zda státy tvořící kvalifikovanou většinu představují 62 % celkové populace EU.

1.4 Evropská komise

Evropská Komise je dalším důležitým článkem základního institucionálního trojúhelníku. Skládá se z celé řady generálních ředitelství, sboru Komisařů a jiných menších součástí její organizační struktury. Lisabonská smlouva posiluje její postavení jako iniciativního výkonného a prováděcího orgánu Unie, který dohlíží na naplňování stanovených cílů Evropské unie.¹⁵

Předseda Evropské Komise byl před reformní smlouvou navrhován kvalifikovanou většinou v Evropské Radě a musel být schválen Evropským parlamentem. To dávalo parlamentu silnou pozici v rozhodování o tom, kdo bude dalším předsedou Komise. Lisabonská smlouva ve svém znění Parlament ještě více posiluje, když nahrazuje pouhé schválení nominovaného předsedy hlavami států členských zemí, institutem zvolení navrženého kandidáta většinou v Evropském parlamentu. Při návrhu kandidáta musí nyní Evropská Komise přihlédnout k výsledkům voleb do Evropského parlamentu a má tak povinnost vzít v úvahu vyjádření vůle občanů Unie ve volbách. Kandidát na Předsedu musí být v zásadě dopředu projednán s Evropským parlamentem, který tak získává pravomoc zasáhnout do jmenovacího procesu již ve fázi jeho

---

¹⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

nominace. Evropský parlament následně v tajném hlasování zvolí předsedu Komise. Pokud není dosaženo kvalifikované většiny, předseda Evropského parlamentu požádá Evropskou radu, aby ve lhůtě jednoho měsíce navrhla nového kandidáta, a celý proces začíná od začátku. To může vést k situaci, kdy Evropská rada vybere kandidáta, jež zastupuje zájmy nově zvoleného Evropského parlamentu, který pak tohoto kandidáta ve volbách formálně potvrdí. Nové ustanovení o volbě předsedy Komise může přispět k naplnění požadavku transparentnosti, jelikož je tento způsob více čitelný a reprezentuje zájmy ze strany širší veřejnosti vyjádřené ve volbách do Evropského parlamentu. Úprava volby předsedy Evropské Komise v Lisabonské smlouvě přesto nadále představuje problém v podobě politizace jmenovací procedury. Prostor pro politizaci se otevřel, když se nominace kandidáta podřídila rozhodování pomocí kvalifikované většiny, místo vzájemné dohody, která předtím panovala v Evropské radě. Větší zapojení Parlamentu do rozhodovacího procesu zvýšilo potenciál politizace postu Předsedy a ohrozila jeho postavení jako nezávislého obránce společných zájmů Unie a garanta zakládajících Smluv.¹⁶

Nové rozložení Komise se skládá z počtu 18 Komisařů, jež v současnosti tvoří dvě třetiny počtu členských států, včetně předsedy Komise a Vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Členové Komise jsou jmenováni na základě mechanismu rovné rotace, jež jednomyslně stanovuje Evropská rada. Systém rovné rotace je založen na dvou významných zásadách. První zásada vychází z předpokladu, že *„členské státy jsou s ohledem na pořadí a dobu působení svých státních reprezentantů jako členů Komise rovnocenné a v důsledku toho nesmí být rozdíl mezi celkovými počty funkčních období vykonávaných státními příslušníky jakýchkoliv dvou členských států nikdy vyšší než jedna“*. Druhá zásada pak uvádí, že *„každá následující Komise je složena tak, aby uspokojivým způsobem odrážela demografickou a zeměpisnou různorodost všech členských států“*.¹⁷

---

¹⁶ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

¹⁷ Čl. 244b SFEU

1.5 Soudní dvůr Evropské unie

Soudní dvůr Evropské unie zastává v institucionálním rámci Unie výsadní postavení, neboť i nadále zůstává jediným orgánem, jenž má pravomoc interpretovat primární i sekundární právo Unie. Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy rozšířila pravomoci soudního dvora v důsledku upuštění od pilířové struktury zejména v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce. Úlohou Soudního dvora je nadále rozhodování o žalobách členských států a institucí na posouzení legality právních aktů Evropské unie, stejně jako o sporech vyplývajících z porušení institucionální rovnováhy a ochraně základních práv stanovených Listinou Evropské unie.¹⁸

Lisabonská smlouva ponechává třístupňovou soudní soustavu, již sjednocuje pod názvem Soudní dvůr Evropské unie, který se skládá ze tří soudů – Soudního dvora, Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu.¹⁹

Základní soustava tvořená třemi soudy je doplněna o soustavu specializovaných soudů, jež rozhodují o specifických žalobách v konkrétních oblastech. Utváření specializovaných soudů se do budoucna bude řídit řádným legislativním postupem, tedy pomocí kvalifikované většiny a nikoliv jednomyslně, jak nabízela předešlá úprava. Soudci jsou jmenováni na základě společné dohody mezi členskými státy na funkční období šesti let.²⁰

Soudní dvůr je v rámci Lisabonské smlouvy posílen ve svých pravomocích. Z důvodu zrušení pilířové struktury je jeho pravomoc rozšířena na všeobecné právo Evropské unie.²¹

V důsledku toho nyní Soudní dvůr může rozhodovat i v oblasti svobody, bezpečnosti a práva. Ve věcech společné justiční a policejní spolupráce přestává být Soudní dvůr závislý na předložení rozhodnutí o předběžné otázce soudy členských států a má právo nyní ze zákona rozhodnout

---

¹⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

¹⁹ Čl. 19 odst. 1 SEU

²⁰ *Lisabonská smlouva a Soudní dvůr Evropské unie* [online]. Europa.eu [citováno 12.2.2014]. Dostupné z:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=CJE/09/104&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>

²¹ Čl. 19 SEU

z vlastní vůle. Jelikož byla Listina základních práv Evropské unie Lisabonskou smlouvou zahrnuta do primárního práva unie, může se nově Soudní dvůr vyjadřovat k této otázce. Lisabonská smlouva dále zjednodušuje postup na podávání žalob přímo občany Evropské unie proti rozhodnutím orgánů a institucí Unie.²² V rámci žalob jsou posíleny práva členských států, které mají nyní možnost k Soudnímu dvoru podat žalobu na neplatnost legislativního aktu pro porušení zásady subsidiarity v rámci přezkumu dodržování zásady subsidiarity.²³

1.6 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka byla Lisabonskou smlouvou začleněna mezi orgány Evropské unie. Do přijetí reformní smlouvy měla Centrální banka autonomní postavení vně institucionální strukturu a její hlavní činností bylo zajišťovat měnovou politiku Unie. Lisabonská smlouva ruší rozlišení mezi zájmy jednotlivých institucí a Evropské centrální banky a v jistém smyslu oslabuje její nezávislost.²⁴ Ustanovení Lisabonské smlouvy zavádí povinnost orgánů Unie mezi sebou spolupracovat a využívat vzájemnou součinnost při prosazování politik Evropské unie.²⁵ Zejména tato právní úprava může být záminkou k ovlivňování prosazení expanzivní monetární strategie a Evropský parlament, Rada nebo Komise mohou využít ustanovení o spolupráci a snažit se tak v rámci podpory hospodářského růstu nevhodně působit na nezávislost Centrální banky.

---

²² Čl. 263 SFEU

²³ *Lisabonská smlouva a Soudní dvůr Evropské unie* [online]. Europa.eu [citováno 2. 2. 2014]. Dostupné z:

<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=CJE/09/104&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>

²⁴ PÍTROVÁ, Lenka. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-808-7041-482.

²⁵ Čl. 13 odst. 2 SEU

Lisabonská smlouva nově definuje složení Rady Guvernérů, jež je podle nové právní úpravy tvořena členy Výkonné rady Evropské centrální banky a z guvernérů centrálních bank členských států.²⁶

1.7 Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr se sídlem v Lucemburku patří mezi hlavní orgány EU. Jeho úkolem je kontrolovat veškeré příjmy a výdaje z hlediska jejich oprávněnosti, řádnosti a hospodárnosti. Dále také podporuje Evropský parlament při kontrole rozpočtu a kontrolní výsledky zveřejňuje každý rok v auditorské zprávě.²⁷ Jeho pravomoci rostli zejména v důsledku zjištění o neoprávněném využívání finančních zdrojů, stejně tak s rostoucím počtem plátců do rozpočtu Unie v podobě členských zemí. Důležitou úlohou účetního dvora je provádění kontroly v členských státech součinně s jejich národními kontrolními úřady. Cílem kontroly je dohled nad řádným využíváním fondů Evropské unie konkrétními fyzickými a právníckými osobami, jež tyto fondy čerpají. Nemálo důležité je také přezkoumávání hospodaření jednotlivých institucí, což přispívá k udržení efektivity a kontroly vnitřní finanční akceschopnosti EU.²⁸ Nezávislost Evropského účetního dvora na ostatních orgánech EU se projevuje svobodným rozhodováním o organizaci svých kontrolních prací a o harmonogramu zveřejňování svých zpráv. Jedním z nejdůležitějších úkolů Účetního dvora je předložit každoročně Evropskému parlamentu a Radě EU zprávu o uplynulém finančním roce (tzv. výroční absolutorium). Parlament zprávu Účetního dvora důkladně přezkoumá a poté rozhodne, zda schválí či neschválí, jak Komise s rozpočtem nakládala.²⁹

---

²⁶ PÍTROVÁ, Lenka. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informovaní o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-808-7041-482.

²⁷ SCHROETTER, Hans Joerg. *Aktuální slovník Evropské unie: Politika, hospodářství, dějiny a kultura*. 1. vyd. Praha: Brána, 2003, 215 s. ISBN 80-724-3167-6.

²⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

²⁹ SCHROETTER, Hans Joerg. *Aktuální slovník Evropské unie: Politika, hospodářství, dějiny a kultura*. 1. vyd. Praha: Brána, 2003, 215 s. ISBN 80-724-3167-6.

1.8 Poradní instituce EU

Vedle institucí, které tvoří základní institucionální rámec EU (Komise, Rada EU, Evropský parlament) existují v systému další orgány, jejichž úkolem je zajistit, aby byly při přípravě právních předpisů formulovány a zohledněny zájmy společenských skupin, kterých se tyto předpisy ve výsledku výrazně dotýkají. K těmto poradním orgánům EU patří Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.

1.8.1 Hospodářský a sociální výbor

Tento výbor byl zřízen jako poradní orgán pro ostatní instituce Evropské unie a zastupující zájmy různých skupin hospodářského a sociálního života. Svá stanoviska předkládá Evropské komisy a Radě. Jeho členové jsou vybíráni ze zástupců společnosti a hospodářské sféry. Počet činí 353 zástupců. Někteří zastupují zaměstnavatele a zaměstnance (tzv. sociální partneři), jiní zemědělce, obchod, dopravu, profesní skupiny, družstva, družstevní spořitelny a podílové fondy, malé a střední podniky, ochranu spotřebitele a životního prostředí. Funkční období je obnovitelné a činní 4 roky. Členové ve výkonu své funkce nesmí být vázáni žádnými příkazy a musí být zcela nezávislí. V čele výboru stojí předseda a dva místopředsedové. Evropský hospodářský a sociální výbor se skládá z 6 sekcí a dalších 4 orgánů podobných parlamentním výborům, které se specializují na jednotný trh, dopravu, energetiku, životní prostředí, hospodářskou a sociální soudržnost a další sociální záležitosti.³⁰

---

³⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

1.8.2 Výbor regionů

Dalším poradním orgánem je Výbor regionů, který patří mezi nejmladší orgány Evropské unie. Byl vytvořen až Maastrichtskou smlouvou jako konzultativní orgán. Působí v něm zástupci jak místních, tak oblastních samosprávných orgánů členských zemí a plní funkci pro ostatní rozhodovací a výkonné orgány Evropské unie. Hlavním úkolem vytvoření Výboru regionů byl, aby zástupci lokální a regionální samosprávy mohli vyjádřit svůj bezprostřední na opatření, které se jich dotýká. Výbor prosazuje princip subsidiarity, který je zakotven i ve smlouvě o Evropské unii. Tento princip zabezpečuje, že rozhodnutí v rámci Evropské unie jsou přijímána, co nejdříve k občanovi.

I přes svoji krátkou existenci, vypracoval Výbor stanoviska k otázkám týkajících se:

- strukturálních fondů
- komunálního a strukturálního práva
- Zelené knihy o audiovizuální politice Unie
- rozvoje venkovské turistiky

V čele Výboru regionů stojí generální tajemník se sídlem v Bruselu.³¹

1.9 Institucionální problémy v EU

Vývoj Evropské unie je kontinuální proces, ale její současný stav je předmětem kritiky a měnících se nálad. Co a jak změnit závisí na situaci a hlavně pak cíli, čeho chceme dosáhnout. Nesmíme zde zapomínat, že nejen každá země, ale i sociální skupina má svou perspektivu. Proto je při rozhodování v rámci Evropské unie důležitý politický konsens a kompromis.³²

---

³¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

³² BRASCHE, Von Ulrich. *Europäische Integration: Wirtschaft, Erweiterung und regionale Effekte; [mit Übersicht Meilensteine der europäischen Integration]*. 3., überarb. und aktualisierte Aufl. München: Oldenbourg, 2013. ISBN 978-348-6716-573.

2 VÝVOJ EVROPSKÉ RADY

Evropská rada patří k nejmladším částem institucionální struktury EU. Kořeny setkávání vrcholných politiků ES/EU sahají do 60. let 20. století, kdy se uskutečnilo první jednání předsedů vlád a prezidentů tehdejší „šestky“. Do institucionálního systému ale byla Rada, které se také říká summit, zakotvena až později. Do té doby se Rada scházela a jednala jen na základě politické dohody z roku 1974 a aktuální potřeby.

Evropská rada je jednoznačným projevem mezivládního přístupu k integraci. Její vznik v 60. letech nebyl náhodný a souvisel s tehdejším zpomalením tempa integrace. Především díky specifickému přístupu Francie došlo k zablokování chodu institucí. Nechtěla-li Společenství „zamrznout“, musela hledat nové nástroje dalšího vývoje. Schůzky nejvyšších představitelů členských zemí byly vítanou příležitostí a možností pro jeho ovlivnění.

Do evropského práva byla Evropská rada zakomponována v roce 1986 Jednotným evropským aktem, k přesnému ukotvení a vymezení došlo Smlouvou o EU v roce 1992. K drobným úpravám jejího fungování došlo na jednání Evropské rady v Seville v roce 2001, kde přijala nový jednací řád. Podle něj se Evropská rada nyní schází alespoň 4x ročně, přesněji jsou specifikovány body programu. Novinkou je také skutečnost, že jednací program již neurčuje stát, v němž se jednání koná a který tudíž aktuálně předsedá Radě ministrů, ale celá Rada ministrů jako kolektivní orgán.³³ Závěry zasedání v Seville se také dotkly otázky doposud nedostatečné koordinace priorit střídajících se předsednictví.³⁴ Na fungování Evropské rady bylo tak vidět snahu posunout její fungování směrem od mezivládního k nadnárodnímu paradigmatu.³⁵

---

³³ DOČKAL, Vít a Petr KANIŮK. *Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, 133 s. ISBN 80-210-3846-2.

³⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

³⁵ DOČKAL, Vít a Petr KANIŮK. *Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, 133 s. ISBN 80-210-3846-2.

Reforma předsednictví byla rovněž bodem jednání Konventu o budoucnosti Evropy, návrhů ústavní smlouvy i navazujícího dokumentu v podobě Lisabonské smlouvy. Cílem bylo vyřešit špatnou čitelnost funkce předsedy z hlediska vnějších vztahů, nedostatečnou souvislost programových priorit a pokusit se omezit negativní dopady způsobené půlročním střídáním zemí ve funkci předsedy EU.³⁶

2.1 Summity – setkávání nejvyšších představitelů

Summit (z anglického summit – vrcholek) je setkání hlav států a vlád na nejvyšší úrovni, obvykle se značnou pozorností médií, které doprovázejí přísná bezpečnostní opatření a předem připravený program.

Za první summity v dějinách lidstva jsou považována setkání Franklina D. Roosevelta, Winstona Churchilla a Josifa Stalina v průběhu druhé světové války.

Pojem „summit“ byl poprvé použit během studené války při setkáních amerických prezidentů s jejich sovětskými a čínskými protějšky. Pozdější období studené války je známo velkým počtem summitů.³⁷

2.1.1 Iniciativa Francie

V červnu 1959 přišel francouzský prezident Charles de Gaulle poprvé s návrhem na pravidelné setkávání nejvyšších představitelů členských států EHS. Země Beneluxu však měly obavu, aby tento proces tzv. „vzájemného sblížení“ neohrozil, z jejich pohledu žádoucí, rozšíření společenství o nové členy. Němcům a Italům přišel návrh pro změnu jako návrat k mezivládní kooperaci. Proto byl návrh odmítnut. První setkání nejvyšších představitelů členských zemí Společenství tak proběhlo až ve dnech 10. a 11. února 1961

---

³⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

³⁷ Summit [online]. Wikipedie otevřená encyklopedie [citováno 26. 2. 2014]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Summit>

v Paříži a je opět spojeno s francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem.³⁸

Účelem summitu bylo hledat metody, jejichž aplikace by Společenství nasměrovala k bližší politické spolupráci a modifikace zakládajících smluv na základě Fouchetova plánu. Mezi tyto de Gaulle navrhoval mimo jiné také metody zahraničněpolitické spolupráce členských zemí, které měly být více rozpracovány na nadcházejícím evropském summitu.³⁹

V průběhu roku 1962 bylo rozhodnuto o nepřijetí Fouchetova plánu. Důvodem byly obavy ostatních členských zemí, především států Beneluxu, z francouzské dominance ve Společenství. Neúspěch Fouchetova plánu se poté odrazil také v reakcích zbývajících pěti států na francouzské návrhy zahájit pravidelné setkávání na nejvyšší úrovni. Jedním z důležitých argumentů proti summitům bylo také tehdy převládající přesvědčení, že mezivládní jednání na nejvyšší úrovni nemohou být zdaleka tak efektivní jako rozhodování v rámci stávajících institucí Společenství. K pozastavení institucionalizace summitu došlo kromě toho i kvůli politické krizi ve Společenství, která vyvrcholila Lucemburským kompromisem.⁴⁰

2.1.1.1 *Fouchetův plán I*

Výzkumná komise předložila výsledek své práce 29. listopadu 1961, když zveřejnila dokument mapující dílčí kroky potřebné k transformaci Římských smluv - Návrh smlouvy o Evropské politické unii.

Dokument, zkráceně nazývaný dle předsedy komise jako tzv. Fouchetův plán, předpokládal vytvoření Evropské politické unie, v níž by se plně v duchu gaullismu znovu uplatnil mezivládní přístup respektující odlišnou identitu členských států a národů. Předložený dokument tvořilo pět hlav o

---

³⁸ KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005, 151 s. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-725-4731-3.

³⁹ Press release issued by the Paris Summit (10 and 11 February 1961). Dostupné on-line na: http://www.ena.lu/press_release_issued_paris_summit_10_11_february_1961-2-16454.pdf.

⁴⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

cekem osmnácti článkách, v rámci kterých byly obsaženy podmínky nutné pro ustavení unie států, a to jak po stránce procesní, tak po stránce institucionální.

První hlava pojednávala obecně o plánované Unii evropských národů. Tato měla garantovat rovnoprávnost svých členů a respektovat jejich individualitu. Cílem Unie byla stanovená harmonizace zahraniční politiky členských zemí ve všech otázkách, ve kterých to bude umožňovat obecný zájem Unie, harmonizovat nebo alespoň co nejvíce kooperovat v oblasti vědy a kultury, dodržování a ochraně lidských práv a ochraně základních svobod a principů demokracie. Rovněž v oblasti aplikace práva měly členské státy napříště postupovat jednotně, neboť Unie měla získat vlastní právní subjektivitu.

Druhá hlava dokumentu obsahovala podrobnosti o institucionálním rámci redefinovaného Společenství, který měl být tvořen třemi institucemi.

Nejvýznamnější měla být Rada států. Ta měla zasedat na libovolně zvoleném místě každé čtyři měsíce na nejvyšší úrovni, tzn. na úrovni hlavy státu nebo předsedy vlády, a mezitím nejméně jednou na úrovni ministrů zahraničních věcí, podle potřeby na žádost nejméně jednoho státu i častěji. Kompetencemi Rady bylo přijímat rozhodnutí v evropských otázkách, přičemž pro přijetí návrhu bylo nutné hlasovat jednomyslně. Návrh měl být uznán za schválený i v případě, že by se jeden nebo dva státy na hlasování nedostavily, nebo se hlasování zdržely. Pro tyto země pak rozhodnutí přijaté ostatními členskými zeměmi nemělo být závazné, nýbrž závazným se mělo stát až po jejich dodatečném vyjádření podpory tomuto rozhodnutí.

Druhou institucí měl být Evropský parlament, jenž by disponoval právem ústní a písemné interpelace Rady a současně právem předkládat Radě doporučení k projednávaným záležitostem. Rada naproti tomu měla povinnost každý rok Parlamentu předložit zprávu sumarizující její činnost.

Jako třetí měla být ustavena instituce Evropské politické komise se sídlem v Paříži. Měla být složena z nejvyšších představitelů ministerstev zahraničních věcí jednotlivých zemí. Komise měla být nápomocna Radě, zejména ve smyslu přípravy podkladů pro diskuze a jednání. Komisi bylo také svěřeno právo zřizovat si v případě potřeby různé podvýbory.

Hlava třetí shrnovala závazky členských států. Mezi tyto patřila zejména povinnost nebránit svým jednáním dosahování vytýčených cílů Unie a tím pádem zachovávat loajálnost k její činnosti.

Čtvrtá a pátá hlava dokumentu shrnovaly finanční zabezpečení chodu Unie a obecná ustanovení. Smlouva měla nabýt účinnosti ve chvíli ukončení ratifikací ve všech signatářských zemích. Ostatní členské země se však obávaly, že plán v podobě, jaké byl předložen, výrazně omezí nadnárodní princip, na němž byla evropská společenství od samého počátku postavena, a tím pádem by mohlo dojít k výraznému posílení pozice Francie. Dokument proto nakonec členské země ratifikovat odmítly.⁴¹

2.1.1.2 *Fouchetův plán II*

Z iniciativy prezidenta Charlese de Gaulla byl původní návrh politické unie částečně přepracován a jeho nová modifikace byla členským státům předložena 18. ledna 1962 jako tzv. Fouchetův plán II.

Ten, obdobně jako návrh z listopadu 1961, vyzýval k vytvoření společné zahraniční a obranné politiky členských zemí, jež by v souvislosti s úzkou spoluprací na poli kulturním vedla k ochraně principů demokracie a lidských práv, k ochraně evropského duchovního dědictví a zejména k posilování a prohlubování bezpečnosti evropských zemí před případnými vnějšími hrozbami. Oproti původní verzi byl v novém návrhu ukotven aspekt ekonomické jednoty, kdy hned ve druhém článku stojí, že cílem Spojených států (politické unie) by kromě sjednocení politik v oblasti zahraničních a bezpečnostních otázek a kulturních záležitostí mělo být také sladění politik ve sféře ekonomické.

Z hlediska institucionálního zajištění chodu Unie obsahoval návrh čtyři instituce. Kromě Rady, Evropské politické komise a Evropského parlamentu, se kterými operovala již první verze plánu, měly nyní přibýt ještě jednotlivé výbory ministrů.⁴²

---

⁴¹ Tzv. Fouchetův plán, čl. 1-11. Dostupné on-line na: http://www.ena.lu/draft_treaty_fouchet_plan_november_1961-2-999.pdf.

⁴² - Tzv. Fouchetův plán II. Dostupné on-line na: http://www.ena.lu/draft_treaty_fouchet_plan_ii_18_january_1962-2-1000.pdf.

Modifikovaná podoba Fouchetova plánu však nakonec stejně jako její původní verze přijata nebyla. Rozhovory o druhém Fouchetovu plánu byly přerušeny 17. dubna 1962 s tím, že bude pokračovat snaha o nalezení budoucí možné transformace evropských společenství.⁴³

2.1.1.3 *Lucemburský kompromis*

Na počátku července 1965 francouzský ministr zahraničí Couve de Murville opustil jednání Rady ministrů, neboť Francie nesouhlasila s návrhem Komise na financování společné zemědělské politiky. To bylo propojené se vznikem systému vlastních finančních zdrojů pro Společenství a zvýšením rozpočtových pravomocí pro Parlament. Francie započala svůj bojkot činnosti Společenství, tradičně nazvaný politika prázdných křesel (*politique de la chaise vide*)⁴⁴.

Ve skutečnosti byl hlavním důvodem pro tento krok odpor francouzského prezidenta Charlese de Gaulla k nadnárodním prvkům integrace, specificky k silné roli Komise a přechodu k hlasování kvalifikovanou většinou, které dle SES mělo v určitých oblastech nastat od 1. ledna 1966. Toto hledisko ostatně zdůraznil de Gaulle i na tiskové konferenci v září 1965, kde požadoval také výraznou revizi Římských smluv. Ostatních pět členů Společenství odmítlo Francii ustoupit, schůzky Rady pokračovaly i bez francouzského zástupce a dokonce Rada přijala i určitá rozhodnutí (písemnou procedurou) se souhlasem Francie. Po prezidentských volbách ve Francii v prosinci 1965, ve kterých byl de Gaulle znovu zvolen, ale až ve druhém kole, krize dospěla k rychlému konci. V lednu 1966 proběhly dvě mimořádná setkání Rady, na kterých byla přítomna i Francie. Na prvním z nich bylo dosaženo dohody o financování zemědělské politiky i rozpočtové politice Společenství, v diskuzi o hlasování se ale nepokročilo. Průlom byl dosažen až na druhém setkání, výsledkem bylo uzavření Lucemburského kompromisu (někdy také

---

⁴³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁴⁴ PITROVÁ, Markéta. *Institucionální struktura Evropské unie: vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 2002, 131 s. Scintilla, sv. 1. ISBN 80-862-5832-7.

označovaného jako Lucemburské dohody), jehož text byl přiložen k zápisu z jednání Rady.

První čtyři články kompromisu citujeme v plném znění:

1. *Pokud v případě rozhodnutí schopného přijetí většinovým způsobem na návrh Komise budou ve hře velmi důležité zájmy jednoho nebo více partnerů, členové Rady budou usilovat o to, aby v rozumném čase došli k řešení, které by mohlo být přijato všemi členy Rady, při respektování jejich zájmů a zájmů Společenství podle článku 2 smlouvy.*
2. *K předcházejícímu bodu se francouzská delegace domnívá, že pokud půjde o velmi důležité zájmy, musí se diskutovat do té doby, dokud nebude dosaženo jednomyslného souhlasu.*
3. *Šest delegací konstatovalo, že přetrvávají rozdílné názory na to, co by se mělo udělat pro případ, že nebude dosaženo dohody.*
4. *Šest delegací se nicméně domnívá, že tyto rozdílné pohledy nebrání normálnímu obnovení prací Společenství.*

Z předloženého je zřejmé, že tehdejší členské státy měly odlišné názory ohledně výsledků jednání i jejich dopadů na rozhodovací procesy v Radě. Článek první upravuje již předtím prováděnou praxi, kdy byla vynakládána snaha dosáhnout společného dohody i v oblastech spadajících pod hlasování kvalifikovanou většinou, nejsou zde ale definovány dva zásadní termíny, totiž „velmi důležité zájmy“ a „rozumná doba“. Články dva a tři jasně potvrzují rozdíly mezi Francií a zbývajících pěti státy. Proto je také někdy výsledek označován za „dohodu o nedohodě.“ Francouzský postoj předpokládal jednostranné právo veta, s tím ostatní státy nesouhlasily, aniž by ovšem naznačily, jak rozpory řešit. Podle většinového názoru se následně v praxi prosadila interpretace Francie. Dle názoru Antony Teasdalea Francie „získala svůj hlavní cíl, kterým bylo vytvořit v Radě pevný předpoklad ve prospěch jednomyslného hlasování jako normy od roku 1966, a to i v oblastech, kde SES předpokládá výslovně hlasování většinové, a i když nebyly dotčeny velmi důležité národní zájmy.“ Podobně Peterson a Bomberg tvrdí: „po roce 1966

vznikla „kultura veta“ a nejdůležitější rozhodnutí v Radě byla přijímána konsenzem, bez ohledu na znění SES o hlasování kvalifikovanou většinou. Étos, že všechny rozhodnutí musí být přijata jednomyslně, prostoupil Radou.“⁴⁵

2.1.2 Slavnostní ceremoniál v Římě

Až ve dnech 29. a 30. května 1967, při oslavách desátého výročí podpisu Smlouvy o EHS a Smlouvy o EURATOM, bylo obnoveno setkávání na nejvyšší úrovni. Zde šlo především o slavnostní ceremoniál k výročí podpisu zakládajících dokumentů Společenství. Nikoliv tak o jednání o případné institucionalizaci summitu. Na formálním charakteru tohoto setkání měla poddíl také doznívající politická krize z roku 1965, rozpor mezi členskými státy kvůli rozšíření EHS o Velkou Británii, Irsko, Dánsko a Norsko, a konečně také nesoulad v otázkách dalšího vývoje společenství.⁴⁶

2.1.3 Haagský summit

Podnět ke snaze řešit a překonat integrační stagnaci vedl ve dnech 1. a 2. prosince 1969 ke konání mezivládní konference, na níž se sešli přední politikové členských zemí. Úkolem pro Radu či další evropské instituce bylo realizovat těchto pět programových bodů:

1. *Byla schválena jednání o rozšíření Evropských společenství, vedoucí k připravovanému přijetí čtyř nových členů, dosavadních žadatelů – Británie, Irsko, Dánsko, Norsko.*
2. *Byla odsouhlasena připravovaná dohoda o „vlastních zdrojích“ institucí Společenství včetně financování společné zemědělské politiky z celních příjmů zahraničního obchodu.*
3. *Byl přijat plán na postupnou realizaci hospodářské a měnové unie do roku 1980.*

---

⁴⁵ ZBÍRAL, Robert. Lucemburský kompromis včera a dnes. Sborník z mezinárodní konference Monseho dny. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007

⁴⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

4. *Byla zahájena společná zahraniční politika a pokus o její institucionalizaci pod staronovým heslem Evropská politická spolupráce.*

5. *Zvláštní prohlášení nového francouzského prezidenta G. Pompidou, že „také pro Francii platí, že cílem společné cesty je evropská politika“⁴⁷*

Byl to právě francouzský prezident Georges Pompidou, který upozornil na uspokojivé výsledky summitu a znovu navrhl jeho institucionalizaci. Ačkoliv se tedy v Haagu právě díky setkání nejvyšších představitelů podařilo překonat dosavadní problematickou situaci ve Společenství, dohoda o založení nového orgánu opět nebyla přijata.⁴⁸

2.1.3.1 *První rozšíření evropských společenství*

Jako jeden ze závazků summitu v Haagu, byla v polovině roku 1970 zahájena vyjednávání se čtyřmi kandidátskými zeměmi. O přistoupení do ES žádaly Irsko, Británie, Dánsko a Norsko. Jednání s Británií začala 30. června 1970 a trvala přibližně jeden rok. Delegation ES hájila zájmy jednotlivých členských zemí. Za Británii vyjednávala konzervativní vláda Edwarda Heatha, který se v červnu 1970 stal nečekaně britským premiérem. Těmto jednáním dominovaly čtyři problémy: šterlink, Commonwealth, zemědělství a výše britského příspěvku. V květnu 1971 se na popud Komise sešly obě strany znovu a jejich úkolem bylo vyřešit vše, co zatím zůstávalo u jednacího stolu nevyřešené. Po mnoha ústupcích, především ze strany Heatha, uveřejnila britská vláda Bílou knihu o přistoupení k ES. V roce 1975 se pak konalo referendum o setrvání Británie v ES s výsledkem: 67,2% hlasujících bylo pro setrvání v ES a 32,8% proti.⁴⁹

---

⁴⁷VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

⁴⁸FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁴⁹VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

Co se týče ostatních zemí, tak u nich byla situace podstatně odlišná. Irsko si slibovalo od vstupu do ES mnoho, jednání o přistoupení nebyla náročná a skončila již v lednu 1972. Stejně tak jednání s Dánskem, otevřená v červnu 1970, byla poměrně snadná a zcela bezproblémová. Pro vstup do ES bylo 63% hlasujících, proti pak 37%. A však v roce 1982 se konalo referendum o setrvání Dánska v ES. Pro setrvání se vyslovilo jen 48% a tak k 1. 2. 1985 přestalo být Dánsko členem ES. V Norsku zprvu vypadala situace podobně jako v Dánsku, ale brzy se zde vytvořila silná skupina odpůrců, která zdůrazňovala řadu nevýhod plynoucí se vstupem do ES. Ta zásadní nevýhoda, která rozhodla v referendu o nepřistoupení Norska do ES, byla omezení rybolovu.

2.1.3.2 Nová finanční ústava

Další programový bod haagského summitu se týkal otázky vlastních finančních zdrojů. Vlastní příjmy institucí, které by byly získávány pomocí cla placeného při dovozu, ze zemědělských dávek vzniklých při dovozu na společný trh a z jednoho procenta DPH vybíraného v členských státech. Byly připraveny postupně dvě rozpočtové smlouvy. Lucemburská dohoda byla základní smlouvou v této oblasti, která rozhodla o vlastních příjmech a pro nutnost kontroly vymezila práva a povinnosti parlamentu. Bruselská smlouva, ještě více vymezovala vliv a význam parlamentu. 1. ledna 1971 tak vstoupila v platnost nová finanční ústava.

2.1.3.3 Směřování k hospodářské a měnové unii

Haagský summit byl i v této otázce významným mezníkem a důvodů pro nová řešení bylo hned několik. Jednak s dokončením celní unie nemělo Společenství žádné nové impulsy a úkoly, aby se dále vyvíjelo. Za druhé se neustále zhoršovaly pilíře mezinárodního měnového systému. A za třetí se uvnitř Společenství vyvinula společná zemědělská politika, jejímž základem je stabilní cena produktů. Pohyb kurzů a nestálá měna jí tak způsobovaly velké potíže. Východisko z této zapeklité situace měla najít expertní skupina vedena

lucemburským premiérem Pierrem Wernerem. Výsledkem byl tzv. Wernerův plán, jehož obsahem je harmonogram uplatnění hospodářské a měnové unie ve třech etapách s dokončením v roce 1980. Plán dodržen nebyl, jelikož chyběly jakékoliv nástroje pro případ krize. Zůstal po něm tzv. „*had v tunelu*“.

2.1.3.4 *Evropská politická spolupráce*

Poslední požadavek haagského summitu se týkal politické spolupráce. Nemůžeme však říci, že by tento požadavek stál v popředí. Zájem účastníků summitu se týkal především otázky měnové integrace. Přesto však přítomné hlavy vlád pověřili ministry zahraničí, aby prostudovali možnosti politického sjednocení a připravili analýzu i s konkrétními návrhy. Vznikla tak Davignonova komise, která navrhla, aby Rada ohledně politické spolupráce zasedala nejméně čtyřikrát do roka a propojila svou činnost i s dalšími institucemi Společenství, především s Parlamentem a Komisí. Evropská rada se tak pomalu, ale jistě klubala k životu.⁵⁰

---

⁵⁰ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

2.2 Založení Evropské rady

V návaznosti na summit v Kodani (prosinec 1973), který stanovil, že zasedání na nejvyšší úrovni se budou konat podle potřeby, byla na summitu v Paříži, který v prosinci roku 1974 uspořádal prezident Valéry Giscard d'Estaing, zřízena Evropská rada.

K jejímu zřízení vedla *„potřeba globálního přístupu k interním problémům vyvolaným v souvislosti s budováním Evropy a k vnějším problémům, jimž je Evropa vystavena“* Evropská rada měla dodávat politické podněty, a to jak v oblastech spadajících do pravomoci Společenství, tak i v oblasti politické spolupráce. Bylo stanoveno, že hlavy států nebo předsedové vlád budou za doprovodu ministrů zahraničních věcí napříště zasedat „třikrát do roka a pokaždé, kdy to bude zapotřebí“

První zasedání Evropské rady proběhlo v březnu roku 1975 v Dublinu.

Ačkoli v okamžiku svého zřízení neměla Evropská rada žádný právní základ ve Smlouvách, její úloha v evropské integraci se potvrdila v osmdesátých letech minulého století, kdy Evropa čelila patové situaci v oblasti rozpočtu a zemědělství. Evropské radě, která zasedala v červnu roku 1984 ve Fontainebleau, se podařilo nepříznivou situaci zvrátit, a to díky balíčku opatření, který v těchto oblastech přijala. Evropská rada navíc pověřila výbor, aby *„podal návrhy na zlepšení fungování evropské spolupráce, a to jak v oblastech spadajících do pravomoci Společenství, tak i v oblasti politické spolupráce“*.

Zpráva uvedeného výboru byla projednána na zasedání Evropské rady v červnu roku 1985 v Miláně, kde přijala většinou svých členů rozhodnutí o svolání mezivládní konference za účelem revize Smluv, zejména pokud jde o fungování orgánů Společenství, volný pohyb a o vypracování návrhu v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky.⁵¹

---

⁵¹ EU, Evropská rada a Rada Evropské unie EU. *Evropská rada: padesát let evropských summitů*. Lucemburk: EUR-OP, 2012. ISBN 978-928-2434-819.

2.2.1 Kodaňský summit

Ačkoliv se tedy v Haagu právě díky setkání nejvyšších představitelů podařilo překonat dosavadní problematickou situaci ve společenství, dohoda o založení nového institucionálního orgánu, ne a ne přijít. Po summitu v Haagu, se myšlenky vzniku nové instituce ujali francouzští představitelé. Prezident Georges Pompidou podával návrh na institucionalizaci summitu několikrát, ale jedině čeho dosáhl, bylo souhlasné prohlášení, které jako vždy znamenalo odklad celé záležitosti. A však v Kodani v prosinci roku 1973 se mu podařilo do závěrečného komuniké o summitech dostat větu, že „*se budou konat, kdykoliv to budou vyžadovat okolnosti, které povedou k celkovému sjednocení Evropy*“. Důvodem, proč se to podařilo právě na počátku 70. let, byla potřeba konzultací mezi politickými představiteli evropských států. Evropa tou dobou čelila následkům kolapsu bretonwoodského měnového systému.⁵²

2.2.2 Pařížská deklarace

V roce 1974 ve třech členských státech Společenství došlo ke změně vlády. V Anglii se v důsledku parlamentních voleb stal premiérem Harold Wilson. V Německu se stal kancléřem Helmut Shmidt a ve Francii po nečekané smrti Geoga Pompidoua na leukémii se stal prezidentem Giscard d'Estaing. Mezi Giscardem a Shmidtem rychle vzniklo přátelství. Tito noví vůdci francouzsko-německé aliance se shodli na tom, že by samostatnou národní politiku měla nahradit evropská politika. Byl přijat Monnetův návrh „prozatímní vlády“, které dali název Evropská rada.⁵³

Francie pak využila svého předsednictví ve Společenství a ve snaze urychlit jednání o institucionalizaci setkávání na nejvyšší úrovni svolala na 14. září mimořádný summit do Paříže. Tento „*picnic summit*“, jak se tomuto summitu také přezdívalo, měl za úkol připravit program následujícího setkání hlav států a vlád, které se konalo ve dnech 9. a 10. prosince 1974 opět v Paříži. Na tomto summitu přistoupili členské země na návrh určit mechanismus

---

⁵² VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

⁵³ BOOKER, Christopher a Richard NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Vyd. 1. Překlad Veronika Lásková. Barrister: , 2006, 623 s. Studium (Barrister. ISBN 80-736-4026-0.

setkávání na nejvyšší úrovni. Výsledkem dohody byla tzv. Pařížská deklarace, která zavedla pravidelné schůzky třikrát do roka. Problém s označením nového orgánu byl také vyřešen. Členské státy přijali navrhovaný termín Evropská rada.⁵⁴ Deklarace však měla ještě jednu zajímavou pasáž. Vznik Evropské rady vedl politiky k přesvědčení, že proti novému mocnému orgánu musí vzniknout určitá protiváha. Kompromisem bylo posílení Parlamentu a to přímými volbami, což bylo ostatně jeho dlouhodobým přáním. Ustavení Evropské rady znamenalo výrazný posun vpřed, ale diskuse o její náplni a způsobu jednání pokračovaly i nadále.⁵⁵

2.2.3 Londýnská deklarace

Na pařížský summit navázalo vypracování vnitřních zásad pravidelných konzultací. Podnětem pro jejich vytvoření byl právě francouzský prezident Giscard d'Estaing, který dopisem z 21. ledna 1977 vyzval ostatní představitele ke zlepšení stávajících vnitřních mechanismů jednání a ke stanovení zřetelnějších pravidel komunikace. Výsledek byl potom formulován v tzv. Londýnské deklaraci o Evropské radě z 29. a 30. Června 1977.

Agenda Evropské rady byla v Londýnské deklaraci rozčleněna do dvou hlavních skupin. První skupinu tvoří otázky, u nichž jednotlivé státy musejí nejdříve problémy prodiskutovat, aniž by byly stanoveny konkrétní závěry. Pro tyto případy musí být zajištěny maximálně diskrétní podmínky, které podporují otevřené vyjadřování stanovisek. Příkladem je absence hlasového záznamu, přičemž písemně může být zachycen pouze výsledek zasedání, ale nikoliv jeho průběh. Druhou skupinu agendy tvoří již více formalizovaný typ diskuse. Samozřejmostí při tomto typu jednání, který již předpokládá prezentaci

---

⁵⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁵⁵ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

závěrečných dokumentů, je minimum přítomných úředníků a precizní úroveň přípravy podkladů, za které ručí ministři zahraničních věcí.⁵⁶

2.2.4 Slavnostní prohlášení o Evropské unii

Na začátku tohoto slavnostního prohlášení byl Genscher-Colombův plán, který se zabýval reformou institucí a rozvojem Evropské politické spolupráce. Obsahoval návrh rozvoje společné politiky, především pak navrhoval zavedení společné bezpečnostní a zahraniční politiky. Právem veta by v tomto případě disponovaly jednotlivé země jen v krajních případech a odpovědnost za realizaci plánu byla vložena do rukou Evropské rady. Genscher-Colombův plán by neměl určitě takový úspěch, kdyby ho téměř okamžitě nepodpořila skupinka poslanců z Evropského parlamentu. Za vším stál Altiero Spinelli a jeho přesvědčení, že jen iniciativa a orientace parlamentu může přispět k politickému sjednocování a vytváření Evropské unie. Prosadil se za ustanovení Výboru pro institucionální záležitosti, kde se pořádali veřejná zasedání, vypracovávali předlohy a koncepty, které pak nechávali projednat dalším institucím. V červnu 1983 předložili Evropské radě dokument „Návrh smlouvy o Evropské Unii“ nebo také tzv. Spinelliho zprávu. Obsah byl v některých bodech dost převratný. Parlamentní projekt předpokládal uzavření nové smlouvy, posílení moci všech institucí Společenství a samozřejmě si dokument přál více demokratické kontroly pro parlament.

Evropská rada na svém zasedání ve Stuttgartu ve dnech 17.-19. Června 1983 trochu překvapivě odmítla Genscher-Colombův plán i Spinelliho zprávu, ale přijala svůj zásadní dokument s názvem Slavnostní Deklarace o Evropské unii. Šlo pouze o politické prohlášení, ale jelikož oznamovalo směr vývoje, mělo ve skutečnosti historický význam. Při následném zasedání Evropské rady ve Fontainebleau se vytvořil tzv. „*ad hoc* výbor“, který měl Evropské radě předložit návrhy institučních uspořádání. Po vyslechnutí všech zúčastněných

---

⁵⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

stran rozhodla Evropská rada, na zasedání v Miláně, o svolání mezinárodní konference, která připraví novou dohodu.⁵⁷

Evropská rada reprezentovala svými postoji Evropská společenství na mezinárodní úrovni. Většinou ovšem jednala o otázkách spadajících do kompetence Společenství a pak byla orgánem nejvyššího významu. Jejím úkolem bylo hodnotit stav evropské spolupráce, iniciovat její postup a odstraňovat chyby či nedorozumění. Takový orgán zatím ve struktuře společenství chyběl a jeho místo bylo nezastupitelné. První významné změny v postavení Evropské rady přineslo Slavnostní prohlášení o Evropské unii ze Stuttgartu z roku 1983.

Prohlášení z roku 1983 specifikuje postavení Evropské rady následovně: *„Evropská rada skýtá obecný politický impuls pro budování Evropy; definuje přístupy napomáhající další výstavbě Evropy a předkládá všeobecné politické principy Evropských společenství a Evropské politické spolupráce; s patřičným ohledem na jejich vzájemnou soudržnost rokuje o záležitostech spojených s různými aspekty Evropské unie; iniciuje spolupráci v nových sférách činnosti; oficiálně vyhláší společný postoj v otázkách vnějších vztahů“.*

Dále bylo přijato adresování zpráv o své činnosti Evropskému parlamentu, čímž byly ukotveny vazby Evropské rady na ostatní orgány Evropské unie.⁵⁸

---

⁵⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

⁵⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

2.3 Evropská rada v primárním právu

Skutečným plnohodnotným zakotvením Evropské rady jako instituce v primárním právu Evropského společenství a nikoliv jen politickými prohlášeními bylo docíleno Jednotným evropským aktem z roku 1986, který představoval první všeobecnou revizi zakládajících smluv. Veškerá dosavadní politická prohlášení byla bezesbýtku přijata s jedinou změnou, kdy se frekvence setkávání snížila na - alespoň dvakrát ročně.

Smlouva o Evropské unii z roku 1992 se zmiňuje o Evropské radě v článku D následovně: „*Poskytuje Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její všeobecné politické směry. Evropská rada sdružuje hlavy států a předsedy vlád členského státu, jakož i předsedu Komise. Jsou jí nápomocni ministři zahraničních věcí členských států a člen Komise. Evropská rada se schází alespoň dvakrát ročně, za předsednictví hlavy státu či vlády členského státu, který vykonává předsednictví Rady. Evropská rada předkládá Evropskému parlamentu zprávu po každém svém zasedání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženého Unii.*“ Ale ani nadále se nejedná o oficiální instituci Společenství.

2.3.1 Jednotný evropský akt

Neúspěch na Milánském summitu a požadavek změny základních smluv Společenství znamenaly nutnost svolání mezivládní konference. Protože kdo jiný by mohl změnit základní smlouvy, než nejvyšší představitelé členských států Společenství? Ještě v situaci, kdy musí být rozhodnuto jednomyslně. Některé státy se však konference zúčastnit nechtěly, ale byly na summitu přehlasovány a s přípravou dohod se tak ihned začalo. Pohovory probíhaly ve dvou pracovních skupinách. První skupina se zabývala revizí smluv. Ta druhá hledala východisko v otázce Evropské politické spolupráce. Konference byla zakončena summitem v Bruselu 16.-17. prosince 1985. Dokument, který byl posunem vpřed, dostal na návrh předsedy komise Delorse název Jednotný evropský akt. K překvapení mnohých s konečným dokumentem souhlasila i jinak nesmlouvavá Margareth Thatcherová. Avšak 17. Února 1986 se k podpisu Jednotného evropského aktu dostavilo jen devět

států. Dánsko, Řecko a Itálie odmítly domluvený dokument podepsat. Nakonec však také tyto státy dokument podepsali. Učinili tak společně dne 28. února 1986.⁵⁹

Jednotný evropský akt nastoupil v platnosti 1. července 1987. Jde o první a současně důležitý zásah do zakládajících smluv Evropských společenství. Do integračních smluv, zvláště EHS, tak byly tímto aktem začleněny také kapitoly o hospodářské a sociální soudržnosti, výzkumu a technologickém rozvoji a o životním prostředí.

Za prvořadý cíl integračního úsilí bylo v dokumentu označeno vytvoření vnitřního trhu. Významná úloha přitom připadla novému postupu v legislativě, označovanému jako procedura spolurozhodování, kde byla výrazněji propojena práce Evropského parlamentu s činností Rady. Do rozhodování Rady zavedla místo zásady jednomyslnosti již zmiňovanou a v Evropských společenství používanou zásadu kvalifikované většiny, také pro značný počet právních aktů Evropského společenství týkajících se vnitřního trhu.

Princip kvalifikované většiny, jako prvek či předpoklad prohlubující se integrace, byl zaznamenán již v Římských smlouvách, ale na základě už zmiňovaného Lucemburského kompromisu z roku 1966 se prakticky neuplatňoval. V návaznosti na Jednotný evropský akt a v důsledku obecného trendu k prohloubení integrace se princip kvalifikované většiny začal prosazovat.

Jednotný evropský akt zaváděl tzv. evropskou politickou spolupráci, doposud poměrně nejednoznačnou oblast spolupráce. Měla se tak začít vytvářet Evropská unie. Postupnými kroky, jež by upravily či doplnily Římské smlouvy, zvláště smlouvu o EHS.

---

⁵⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

Tento dokument zaznamenal významný krok na cestě ke vzniku Evropské unie. Důležitým prvkem Jednotného evropského aktu bylo zdůraznění úsilí formulovat a provádět evropskou zahraniční politiku.

Také díky tomuto aktu měla být vytvořena oblast bez vnitřních hranic mezi členskými státy společenství, kde by byl zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Velmi důležité bylo věnování zvýšené pozornosti otázkám sociální a ekonomické a zvláště se ukládalo usilovat o zmenšování nerovností mezi jednotlivými státy.⁶⁰

Co se týče kvality této významné události, můžeme si říci, že se v žádném případě nejednalo o „kvalitativní skok“ v průběhu integrace. Jednalo se spíše o nějaký mezičlánek evropského integračního procesu. Jednotný evropský akt ukázal těžkosti mezivládního jednání, ale také dva směry, kterými by se chtěl v procesu integrace vydat. Směrem hospodářské a měnové unie a směrem politické unie.

2.3.2 Od Aktu k Unii

Složitá diskuse, která vedla k dosažení Jednotného evropského aktu, ukázala mnohé. Jednak vyjasnila situaci, odhalila postoje jednotlivců i vlád a učinila i přesnější představy o možnostech jak ve sjednocování pokračovat.

Komise v čele s Delorsem patřila k silným článkům. Ukázalo se je na pokraji možnosti financování a jediná záchrana je radikální reforma. Ekonomická síla jednotlivých států byla značně rozdílná a nebylo jisté, zdali slabší státy budou schopné držet krok s těmi silnými. Odpověď na tuto nepříjemnou otázku vydala komise 15. února 1987 tzv. „prvním Delorsovým

---

⁶⁰ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice*. 4. dopracované, konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007, 511 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 978-807-2016-860.

balíkem“. Jednalo se o souhrn reformních požadavků, které měly vézt ke zlepšení situace. Komise stále zdokonalovala svou práci a Evropská rada se musela naučit jak zvládat neúspěch. Na žádost Komise byla vytvořena skupina vedená Paoolem Cecchinim, která měla vypracovat analytickou zprávu s názvem *Náklady nejednotné Evropy* nebo také tzv. „*Cechiniho zpráva*“. Díky ní Komise zjistila, že při odstranění překážek jako je odstranění hraničních kontrol, technických obchodních zábran a daňových zábran, je možné ušetřit až 200 miliard ECU. Výsledkem zasedání v Bruselu v roce 1988 byl průlom v několika oblastech, především pak ve financování společenství.

V stejném roce začal Delors na jednotlivé vlády členských států naléhat, aby začali uvažovat o vytvoření Evropské měnové unie a předložil tuto ideu jako nový cíl Společenství. Označil ho jako „*nepostradatelný*“ krok svázaný s ekonomickou integrací. Vznikla další expertní komise, v čele italským finančníkem Tommasem Padoa-Schioppim a výsledek její práce nesl název *Výkonnost, stabilita, a spravedlnost*, ale Delors nebyl výsledky spokojen. Na summitu v Hannoveru koncem června 1988 Evropská rada vyzvala komisi k vytvoření expertního výboru, jehož úkolem bylo navrhnout konkrétní model hospodářské a měnové unie. Nakonec po dohodě Kohlem dostal Delors „*na starost*“ předložit svou vizi měnové unie. Výsledek, tzv. „*Delorova zpráva*“, se nazývala *Zpráva o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství*. Evropská rada jí přijala na svém zasedání v Madridu v roce 1989 a do světa jí poslala s lehce pozměněným názvem „*Strategie Evropské hospodářské a měnové unie*“.

V roce 1989 vyvstaly před novým politickým vedením, které se ustavilo ve všech postkomunistických státech střední a východní Evropy, nové úkoly. Přestavba probíhala ve třech oblastech: od totality k demokracii, od centrálně řízeného hospodářství k tržnímu hospodářství a blokových struktur k národní svébytnosti. Nyní začalo být jasné, že společenství nemůže být pouze západní Evropou, ale musí sdružovat celou Evropu. Pro postkomunistické státy bylo Společenství příkladem stability, prosperity, svobody a území, ke kterému je zapotřebí se co nejdříve připojit.

Hnací trojka Společenství ve složení Delors, Kohl a Mitterrand vyjádřila požadavek opětovného návratu k hospodářské a měnové unii. Summit v Madridu v červnu 1989 vše odsouhlasil a vznik společného trhu se blížil. V té době také pod všeobecným nárůstem nacionálních politiků klesala váha Komise i Delorse samotného a 28.-29. června 1991 předložilo předsedající Lucembursko „*Návrh smlouvy o Evropské unii*“⁶¹

2.3.3 Smlouva o EU (Maastrichtská smlouva)

V období koncem 80. a začátkem 90. let Společenství stála před otázkou, zda její prioritou bude prohloubení integrace či rozšiřování o nové členské státy. O členství totiž začalo usilovat Rakousko, které 17. července 1989 podalo svojí přihlášku, Finsko a Švédsko. Mezinárodní situace v Evropě se v letech 1989–1991 výrazně změnila, když došlo k pádu komunismu a „nové“ demokratické státy se rovněž chtěli stát součástí Evropské unie. Pro myšlenku integrace byly zejména federalisté, pod vedením Jacquese Delorse, jejichž cílem bylo nejdříve prohloubit integraci a pak rozšiřovat Společenství o nové členy. Naopak stoupenci mezivládního přístupu, v jejichž čele stála Margaret Thatcherová, prosazovali nejdříve rychlé rozšíření o nové členy, kteří se potom budou podílet a budou mít svůj hlas při prohlubování integrace. Nakonec vyhráli federalisté.⁶²

Souběžně proběhly 2 mezivládní konference, jejichž cílem bylo dosáhnout dohody ohledně měnové a politické integrace. Výsledkem pak byla Maastrichtská smlouva, kterou podepsalo 12 členských států Evropského hospodářského společenství 7. února 1992 a v platnost vstoupila 1. listopadu 1993.

Maastrichtská smlouva je označována též jako Smlouva o Evropské unii. „*Je totiž zpracována jednak, coby modifikace znění stávajících zřizovacích smluv, a jednak v podobě samostatného dokumentu, Smlouvy o EU,*

---

⁶¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

⁶² Vystoupení na semináři Patnáct let od podepsání Maastrichtské smlouvy [online]. Fajmon, Hynek, 6. února 2007 [cit. 22. 2. 2014]. Dostupné z na <<http://www.fajmon.eu/cze/stranka.php?ID=480>>

*obsahujícího vlastní, zcela nová ustanovení.*⁶³ Touto smlouvou dochází k velmi rozsáhlým změnám jak ve zřizovacích smlouvách, tak v charakteru Společenství. Evropské hospodářské společenství bylo přejmenováno na Evropská společenství. Ke komunitárnímu právu, které bylo označeno jako první pilíř, přibyly další dva mezivládní. Spolupráce v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky, označena jako druhý pilíř a Spolupráce v oblasti justice a vnitra, jako třetí pilíř. Evropská unie pak „zastřešuje“ tyto tři zmíněné pilíře (tzv. Maastrichtský chrám). V podstatě se jedná o Evropská společenství, která jsou doplněna o nové politiky a formy spolupráce s tím, že Evropská unie nemá právní subjektivitu. Nejrozsáhlejší proměnou prošel Parlament, který získal nové pravomoci, a některé stávající byly rozšířeny.⁶⁴

Zcela zásadní změnou pro Evropský parlament bylo zavedení nové procedury, která je obecně známá jako „*procedura spolurozhodování*“ a která poskytla Parlamentu skutečné zákonodárné pravomoci. Tento postup je uplatňován v 15 oblastech a na základě Smlouvy o Evropské unii probíhá takto:

Komise vypracuje návrh a předloží ho Radě a Parlamentu. Parlament vydá stanovisko k tomuto návrhu, na jehož základě Rada vypracuje společný postoj a předá ho Parlamentu s uvedením důvodů, které ji ke společnému postoji vedly. Stejně tak sdělí Parlamentu Komise, jaký postoj má ona. Od tohoto okamžiku má Parlament 3 měsíce k vyjádření. Tato lhůta se automaticky prodlužuje, jestliže Parlament hodlá společný postoj odmítnout.

Jestliže společný postoj schválí, pak v souladu s ním Rada příslušný akt přijme. Stejný postup platí i v případě, že se Parlament nevyjádří. V případě že Parlament většinou hlasů postoj odmítne, tak po oznámení tohoto rozhodnutí Radě, ta může svolat dohodovací výbor, aby přesněji vysvětlila svůj postoj. Jestliže stále Parlament trvá na odmítnutí postoje, příslušný akt se považuje za nepřijatý. Další možností je, že navrhne většinou hlasů všech členů změny postoje, které pak předá Radě a Komisi.

---

⁶³ ŠIŠKOVÁ Naděžda, Václav Stehlík. *Evropské právo I - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-7201-680-6

⁶⁴ PLECHANOVÁ, Běla. *Institucionální vývoj Evropské unie od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření: hledání rovnováhy mezi společenstvím a jeho členskými státy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004, 355 s. ISBN 80-246-0800-6.

V případě že Rada schválí Parlamentem změněný návrh, pak podle něj změní svůj společný postoj a akt se bere jako přijatý. Schválení podléhá kvalifikované většině hlasů v Radě. Jednomyslné schválení v Radě je nutné v případě, že odmítavý postoj ke změněnému návrhu projevila Komise.

Pokud Rada Parlamentem navrhovaný akt neschválí, ihned svolá předseda Rady po domluvě s předsedou Parlamentu dohodovací výbor, který pokud dosáhne dohody a schválí společný návrh, pak začne běžet lhůta 6 -ti týdnů, ve které Rada i Parlament musí navržený akt přijmout ve shodě se společným návrhem. V případě, že dohodovací výbor neschválí společný návrh, tak se pokládá za nepřijatý.

Eventualitou může být, že Rada přijme kvalifikovanou většinou akt ve znění, v jakém byl přijat společný postoj ještě před svoláním dohodovacího výboru s tím, že do něj zahrne změny navrhované Parlamentem. Lhůta pro potvrzení postoje je stanovena 6 týdnů od uplynutí lhůty poskytnuté dohodovacímu výboru. I tak má Parlament stále možnost zvrátit přijetí aktu, tím že do šesti týdnů od přijetí Radou většinou hlasů svých členů návrh zamítne. Pak je návrh s konečnou platností považován za nepřijatý.

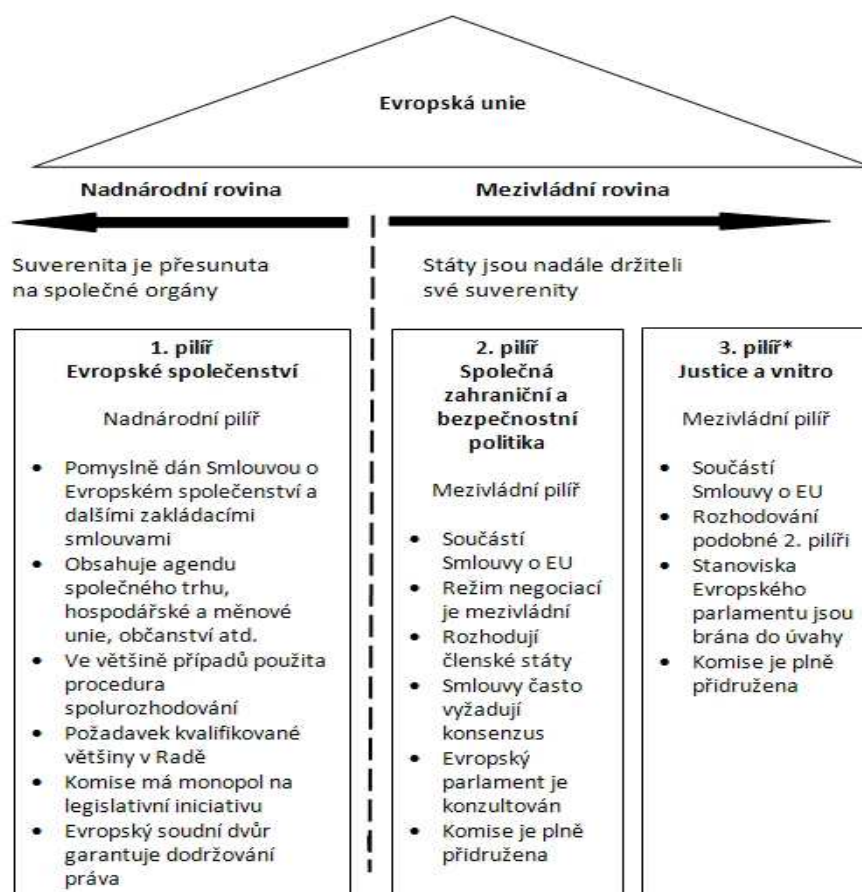
Smlouva o Evropské unii připouští prodloužení lhůt po dohodě Rady a Parlamentu. Lhůta tří měsíců může být prodloužena o nejvýše jeden měsíc a lhůta šesti týdnů nanejvýš o dva týdny.

Když tento postup shrneme, můžeme si všimnout, že z počátku se velmi podobá procesu spolupráce. Rozdílem se však stává možnost o dosažení kompromisu prostřednictvím dohodovacího výboru. Je zde rovněž reálná hrozba zamítnutí legislativního aktu, kdy jak Rada, tak i Parlament mají možnost odmítnout konečný text. Proto se obě strany dohodly na zavedení nových postupů. Byly vytvořeny více či méně neformální jednání, které měly posilovat kooperaci a budovat důvěru mezi institucemi. Nejdůležitějším typem těchto neformálních vyjednávání se stal tzv. trialog. Zavedení těchto třístranných schůzek v roce 1995 reagovalo na mezeru v proceduře spolurozhodování mezi druhým čtením a svoláním dohodovacího výboru.

Jejich smyslem bylo zajistit úspěšné uzavření dohodovacího výboru a brzy se tak staly zásadními v řešení konfliktů mezi Radou a Parlamentem.⁶⁵

Obrázek 1: Maastrichtský chrám

Zdroj: <https://www.euroskop.cz>

⁶⁵SEU

2.4 Moderní reformy

V následujících letech bylo přijato několik dalších změn. Smlouva z Nice z února 2001 stanovuje, že po překročení 18 členských států se budou všechny summity Evropské rady konat v Bruselu.

Na zasedání v Seville v červnu 2002 byl přijat nový jednací řád Evropské rady, který říká, že se nově Rada schází minimálně čtyřikrát ročně a rovněž se může sejít v mimořádných případech. Dále se třiletým programem Komise, předsednictví a Rady ministrů zahraničních věcí řeší koordinace priorit v delším časovém horizontu.

Lisabonská smlouva, ratifikovaná roku 2009, zřizuje nově funkci předsedy Evropské rady, který je volen kvalifikovanou většinou na 2,5 roku s možností jednoho opětovného zvolení. V případě vážného pochybení může být odvolán obdobným postupem. Hlavní náplní této funkce je vnější zastupování Evropské unie ve věcech Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP).

V současnosti tuto funkci od 1. prosince 2009 zastává bývalý belgický předseda vlády Herman Van Rompuy. Evropská rada obdobným způsobem se souhlasem předsedy Komise jmenuje Vysokého představitele Unie pro zahraniční politiku, který jako zmocněnec Rady má přispívat k vytváření SZBP a vykonávat ji, současně je jedním z místopředsedů Komise. V současnosti tuto funkci zastává britská politička Catherine M. Ashtonová. Funkční období této pozice není smluvně stanoveno, proto se předpokládá obdobná délka jako v případě Komise, tedy 5 let.⁶⁶

---

⁶⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

2.4.1 Po Maastrichtu

Už Maastrichtská smlouva předpokládala, že je jen otázkou času, kdy budou muset přijít na řadu nová ustanovení. Především v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky. V roce 1994 bylo rozhodnuto o vzniku tzv. „reflexní skupiny“. Ta měla za úkol vypracovat návrh institucionálních změn, kterými se bude zabývat mezivládní konference. Členy skupiny budou zástupci vlád jednotlivých členských států, členové Komise a členové Parlamentu. Návrh změn „reflexní skupina“ dokončila v roce 1995 a předala ho Evropské radě na zasedání v Madridu. Odlišné názory jednotlivých států vedli k přesvědčení, že reformy proběhnou v malém měřítku a tak Evropská rada rozhodla, že se posílením vlivu jednotlivých institucí bude primárně zabývat na příští mezivládní konferenci. Nakonec byl návrh schválen na zasedání Evropské rady v Amsterdamu v roce 1997. K institucionálním změnám však došlo v malém měřítku a týkalo se to především Parlamentu, který získal právo volit předsedu komise.⁶⁷

Smlouva dále doplnila cíle Evropské unie, kde šlo především o dva body. První bodem byla Unie jako prostor svobody, bezpečnosti a práva. Tím druhým postupné vymezení společné obranné politiky vedoucí ke společné obraně.

Zavedení tzv. konstruktivní neúčasti při jednomyslném hlasování a zavedení funkce Vysokého představitele pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku patří mezi další změny, které vyvolala Amsterdamská smlouva.

Během příprav amsterdamské smlouvy byl také přijat dokument Agenda 2000, který obsahoval body připravující Unii na rozšíření o země střední a východní Evropy.⁶⁸

---

⁶⁷ HORČIČKA, Václav a Martin KOVÁŘ. *Dějiny evropské integrace*. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2006, 159 s. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-725-4741-0.

⁶⁸ LACINA, Lubor a Jan OSTRÍŽEK. *Učebnice evropské integrace*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Barrister, 2011, 468 s. ISBN 978-80-87474-31-0

2.4.2 Smlouva z Nice

Po přijetí Amsterdamské smlouvy se ukázalo, že reforma institucí není taková, jak se předpokládalo a že Evropská unie stále není připravena na přijetí dalších členů. Z toho důvodu bylo potřeba v této oblasti učinit další kroky.

Proto byla již dva měsíce poté, co vstoupila v platnost Amsterdamská smlouva, svolána další Mezivládní konference a již 26. února 2001 byla podepsána Smlouva z Nice. V platnost vstoupila 1. února 2003.

Smlouva z Nice označovaná jako „*dědička pozůstalosti po Amsterdamu*“ avšak neprovedla institucionální reformu, tak jak se od ní očekávalo. Spíše než radikální změny v institucionální rovnováze, přinesla změny technického rázu.⁶⁹

Smlouva z Nice se týká následujících dohod:

2.4.2.1 Velikost a složení Komise

V té době měla komise 20 členů, včetně předsedy a s tím, že velké státy měly dva komisaře a ostatní po jednom. Podle smlouvy bude každá země mít jednoho komisaře, tak že počet komisařů by neměl přesáhnout 27. Dohoda dále říká, že pokud počet členských států překročí počet 27, bude se komise skládat z menšího počtu komisařů.

2.4.2.2 Vážení hlasů v Radě Unie

Před uzavřením smlouvy se pohyboval počet hlasů od dvou do deseti pro jednotlivé členské státy. Celkem tak měla Rada 87 hlasů, v nichž kvalifikována většina byla 62 hlasů. Podle smlouvy z Nice budou mít státy po rozšíření unie od tří do 29 hlasů s celkovým počtem 345 hlasů. Kvalifikovaná většina bude činit 258 hlasů.

2.4.2.3 Hlasování

Smlouva z Nice rozšířila hlasování kvalifikovanou většinou i na oblasti, kde bylo dříve za potřebí konsensu. Jednalo se například o jmenování předsedy komise, rozpočtu Unie aj.

---

⁶⁹ ŠIŠKOVÁ Naděžda, Václav Stehlík. *Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-7201-680-6

2.4.2.4 *Evropský parlament*

V té době měl Parlament 626 poslanců. Podle smlouvy z Nice bude mít Parlament 732 poslanců. Křesla přidělena podle obyvatel členských států a předem dohodnutého kompromisu.

2.4.2.5 *Zesílená spolupráce*

Smlouva z Nice umožnila, že skupina osmi a více členských států bude moci ve zvolených částech Evropy uplatňovat těsnější integraci bez jakýchkoliv omezení a zásahů ostatních zemí. Vedle potřebného počtu států je zapotřebí, aby skupina ctěla *acquis communautaire*, aby zesílená spolupráce probíhala v rámci pravomocí Unie a nekryla se s oblastmi, které spadají do výlučné kompetence institucí Unie. Smlouva také říká, že podobná spolupráce se nesmí nijak dotýkat kompetencí, podmínek a práv neúčastnících států.

2.4.2.6 *Nová jednání*

Na summitu v Nice bylo rozhodnuto, že další mezivládní konference se bude konat v roce 2004 a jejím hlavním úkolem se stane rozdělení pravomocí mezi Unií a členskými státy. Dále se měla zabývat statutem Charty základních práv občanů Evropské unie a zjednodušením základních smluv, které by měly být zformulovány a přepracovány do jedné smlouvy.⁷⁰

---

⁷⁰ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

2.4.3 Lisabonská smlouva

Reformní smlouva nese název Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie. Jak již napovídá její celý název, Smlouva vychází ze struktury Smlouvy o EHS, která je v kodifikaci Lisabonské smlouvy přejmenována na Smlouvu o fungování Evropské unie, a Smlouvy o EU, přičemž je typicky smlouvou revizní. „*Obě smlouvy se tedy nyní týkají jediného politického celku: Evropské unie. První smlouva se soustředí na základní zásady, hodnoty a organizační aspekty Unie. Druhá se podrobně zabývá organizací a fungováním Unie a vymezuje zásady a cíle, kterými se řídí činnost Unie v každé z jejich odvětvových politik, a podrobně stanoví rozsah a meze pravomoci Unie v každé z oblastí její činnosti*“⁷¹

Lisabonská smlouva z velké části vychází z neúspěšné Ústavní smlouvy, s tím rozdílem, že zakládající smlouvy neruší, ale přímo navazuje na právní rámec primárních smluv. Nejdůležitější změnou, již Lisabonská smlouva přinesla je založení právní subjektivity a zrušení struktury postavené na třech pilířích.⁷²

Jedním z hlavních cílů Lisabonské smlouvy je stanovit základní práva a hodnoty Evropské unie, za tímto účelem byla do právního rámce Unie začleněna Listina základních práv a svobod, která společně s článkem 2 Lisabonské smlouvy vyjmenovává základní hodnoty v čele s „*úctou k lidské důstojnosti, demokracie, rovnosti a dodržováním lidských práv, přičemž tyto hodnoty jsou společné všem členským státům Evropské unie*“^{73 74}

---

⁷¹ Dokument ze zasedání Evropského Parlamentu. Zpráva o Lisabonské smlouvě [online]. 28.1.2008 [citováno 16. 1 2014]. Dostupné z: http://www.lukasmacek.cz/Lisabon/EP_zprava_Lisabonska_smlouva.pdf

⁷² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁷³ SEU

⁷⁴ *Co potřebujete vědět o Lisabonské smlouvě*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR, 2009, 24 s. ISBN 978-80-87041-74-1.

Účelem zavedení těchto hodnot do textu Lisabonské smlouvy je jejich aplikace při přistoupení nových členských států a zároveň vyjadřují limity, ve kterých působí pravomoci orgánů Evropské unie.⁷⁵

Cíle Lisabonské smlouvy úzce souvisí s potřebou reformy fungování orgánů Evropské unie a tedy i s účelem institucionálních změn v ní obsažených. Hlavním cílem je udržení akceschopnosti orgánů v důsledku rozšíření unie na 27 členských zemí. Jedním z hlavních cílů institucionální reformy je zvýšení transparentnosti v rozhodovacích procesech a snížení obávaného demokratického deficitu. Za tímto účelem Lisabonská smlouva posiluje pravomoci Evropského parlamentu a úlohu národních parlamentů členských států. Evropský parlament má nyní možnost spolurozhodování ve věcech mezinárodních smluv a rozpočtu a ocitá se tak na stejné úrovni společně s Radou Evropské unie.⁷⁶

Postavení národních parlamentů posiluje zásada subsidiarity, jež má zajistit možnost sledování činnosti Unie za účelem dosažení požadovaných a efektivnějších výsledků. Lisabonská smlouva přináší větší svobodu jednotlivým státům a občanům, když ve svém znění umožňuje a definuje vystoupení členského státu z Evropské unie. Nově vzniklý institut „občanské iniciativy“ posiluje postavení občanů a nabízí možnost předložit Komisi určitý návrh z oblasti působení Unie v případě, že se za tímto cílem sjednotí jeden milion obyvatel Unie. Účelem institucionálních změn je také zvýšení efektivity orgánů, čehož má být dosaženo zjednodušením rozhodovacích postupů a pravidel rozhodování. Zvýšení akceschopnosti Unie při počtu sedmadvaceti členů napomůže stabilnější a efektivnější institucionální struktura Evropské unie.⁷⁷

Lisabonská smlouva ve svém znění zjednodušuje řadu unijních postupů a zpřehledňuje systém pravomocí v procesech primárního práva Evropské unie.

---

⁷⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

⁷⁶ Lisabonská smlouva – Smlouva v kostce [online]. Europa.cz. [citováno 17. 5. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_cs.htm>

⁷⁷ *Co potřebujete vědět o Lisabonské smlouvě*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR, 2009, 24 s. ISBN 978-80-87041-74-1.

Dále přehledně rozlišuje mezi pravomocemi členských států a pravomocemi orgánů Unie a v rámci efektivity mezi orgány začleňuje Evropskou radu a Evropskou centrální banku. V oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky pak zřizuje orgán zcela nový v podobě Vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.⁷⁸

---

⁷⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

3 EVROPSKÁ RADA

Hlavní úlohou Evropské rady v činnosti Evropské unie je navrhování důležitých podnětů, které pomáhají vymezovat hlavní směry unijní politiky a také vymezují její základní priority. Důležitým poznatkem o Evropské radě je fakt, že nevykonává legislativní funkci.⁷⁹ Evropská rada se skládá ze zástupců vlád jednotlivých zemí a osob se silným politickým mandátem. Představitelé jednotlivých států se setkávají na každoročně pořádaných summitech, na nichž projednávají nejvýznamnější politické oblasti Unie a jsou nezastupitelným orgánem, jenž určuje směřování evropské integrace. Veškerá činnost Evropské unie vychází z návrhů Evropské rady na její směřování.⁸⁰

3.1 Vrchol institucionálního rámce

Nejvýznamnější změnou Evropské rady, kterou přinesla Lisabonská smlouva, je formální zavedení do institucionálního rámce Evropské unie. Jejím členem je mimo členských států také předseda Komise a jejího zasedání se účastní i nově zavedená funkce Vysokého představitele pro zahraniční a bezpečnostní politiku, bez toho aniž by byl jejím členem. Evropská rada se podle nového smluvního ustanovení schází dvakrát za půl roku, pokud mimořádná situace nevyžaduje zasedání i mimo daný smluvní rámec.⁸¹

Lisabonská smlouva dále obsahuje ustanovení o rozhodování v Evropské radě. Hlavní rozhodovací procedurou jednání v rámci Evropské rady je jednomyslný konsensus. Smlouva omezila počet oblastí, v nichž bylo hlasováno jednomyslně. A naopak rozšířila oblasti, kde je umožněno rozhodování pomocí kvalifikované většiny. Jedná se především o otázku rozhodnutí pro přijetí složení Rady a rozhodování o složení předsednictví Rady, mimo složení pro obecné záležitosti a zahraniční věci. Prostou většinou

---

⁷⁹ SEU

⁸⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

⁸¹ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR. [citováno 10. 2. 2014]. Dostupný z: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/>>

Evropská rada rozhoduje o svém jednacím řádu a ostatních procedurálních otázkách.⁸² Při rozhodování kvalifikovanou většinou v Evropské radě platí stejná pravidla jako pro přijetí rozhodnutí v Radě, musí být dosaženo tzv. dvojí většiny. Aby návrh v Evropské radě prošel, musí s ním vyslovit souhlas nejméně 55 % členských států, jež reprezentují přinejmenším 65 % občanů Evropské unie.⁸³

Důležitou změnou v struktuře Evropské rady je, že její jednání již nepovede premiér členského státu, který zrovna vede předsednictví Unie v Radě, ale Lisabonská smlouva zřizuje novou funkci stálého předsedy Evropské rady, který má za úkol zastupovat Unii navenek v záležitostech týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Stálý Evropský předseda je volen kvalifikovanou většinou na období dlouhé dva a půl roku, přičemž platí, že mandát předsedy může být jednou o dalšího dva a půl roku prodloužen. V současné době je stálým předsedou Evropské rady Belgičan Herman Van Rompuy.⁸⁴ Ustanovení stálého předsedy jako zástupce Unie ve věcech zahraniční a bezpečnostní politiky má svůj důvod ve zprostředkování zájmů Evropské unie skrze jedinou osobu vrcholného představitele především při jednání se třetími státy, nečleny Unie. Nová funkce stálého předsedy oslabuje postavení předsedů národních parlamentů členských států, jež zrovna vykonávají předsednictví.⁸⁵ Zřízení postu Evropského předsedy má za cíl větší integritu Evropské rady a zajištění její efektivní činnosti. Stálý předseda je neutrální a zastupuje zájmy celé unie, ne pouze státu, ze kterého pochází. S tím souvisí také ustanovení, které Evropskému

---

⁸² SEU

⁸³ Srnová, Eva. Instrukce Evropské unie podle nové Lisabonské smlouvy. Jejich vliv na obce a občany EU [online]. Oddělení vnějších vztahů Kanceláře Svazu. [citováno 21. 1. 2014].

Dostupné z:

<http://www.vlasak.net/pool/prilohy/Priloha%20k%20InS_02_2010_Instrukce%20EU%20a%20LS_web.pdf>

⁸⁴ - O Evropské radě [online]. Evropská rada. [citováno 21. 1. 2014]. Dostupné z:

<<http://www.european-council.europa.eu/the-institution?lang=cs>>

⁸⁵ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR. [citováno 10. 2. 2014]. Dostupný z:

<<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/>>

předsedovi zakazuje působení ve vnitro-správní soustavě veřejné správy a jejích institucích.⁸⁶

Hlavní náplní činnosti Evropského předsedy je předsedat Evropské radě a vést její jednání, což obnáší hlavně dohled nad jejím průběhem a časovým rámcem. Evropský předseda dále zajišťuje obsah a průběh jednání v spolupráci s předsedou Komise a na základě činnosti Rady pro obecné záležitosti. Zajišťuje soudržnost vnitřní struktury a činnosti Evropské rady. O průběhu a výsledku jednání předkládá informační zprávu Evropskému parlamentu.⁸⁷

V institucionální struktuře Evropské unie zastává Evropská rada výsadní postavení jako hlavní koordinátor vnitřních i vnějších politik Unie. Bez jejího vedení a rozhodování na její půdě mezi zástupci členských států nemohou být přijaty žádné zásadní návrhy. Funkce stálého představitele Evropské rady posiluje její postavení při jednání se třetími zeměmi, protože z něj dělá vrcholného představitele Evropské unie v oblasti vnějších vztahů. Lisabonská smlouva přinesla Evropské radě hlavně v otázkách efektivnějšího přijímání strategických rozhodnutí a zjednodušení integrační koncepce.⁸⁸

---

⁸⁶ KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 579 s. ISBN 978-807-3803-353.

⁸⁷ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

⁸⁸ KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 579 s. ISBN 978-807-3803-353.

3.2 Složení a sídlo Evropské rady

Složení Evropské rady je zastoupeno nejvyššími představiteli členských zemí, tj. hlavy států nebo ministerští předsedové, stálý předseda Evropské rady a předseda Evropské komise. Evropská rada se schází minimálně dvakrát ročně v Bruselu (Evropská rada se obvykle schází v Bruselu v budově Justus Lipsius), případná další setkání se konají v předsednické zemi Rady Evropské unie.⁸⁹

---

⁸⁹ Evropská rada [online]. Wikiknihovna.cz [citováno 21.1. 2014]. Dostupné z: http://wiki.knihovna.cz/index.php/Evropsk%C3%A1_rada

Tabulka 1: Složení Evropské rady

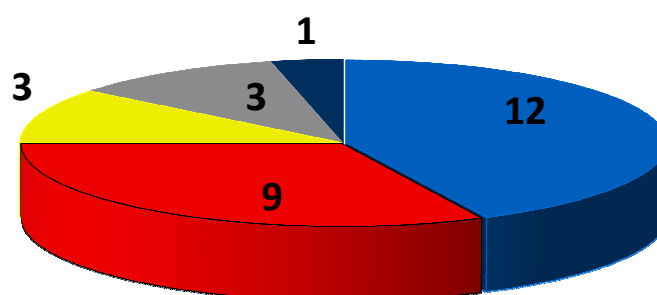
	Osoba	Členský stát	Úřad
	Herman Van Rompuy	předseda/bhp *	-
	José Manuel Durão Barroso	komise/ bhp *	-
	Donald Tusk	Polsko	předseda vlády
	Helle Thorningová-Schmidtová	Dánsko	předsedkyně vlády
	Bohuslav Sobotka	Česko	předseda vlády
	Antonis Samaras	Řecko	předseda vlády
	Mark Rutte	Nizozemsko	předseda vlády
	Fredrik Reinfeldt	Švédsko	předseda vlády
	Mariano Rajoy	Španělsko	předseda vlády
	Pedro Passos Coelho	Portugalsko	předseda vlády
	Georgi Bliznaški	Bulharsko	předseda vlády
	Viktor Orbán	Maďarsko	předseda vlády
	Joseph Muscat	Malta	předseda vlády
	Zoran Milanović	Chorvatsko	předseda vlády
	Angela Merkelová	Německo	kancléřka
	Matteo Renzi	Itálie	předseda vlády
	Enda Kenny	Irsko	taoiseach
	Alexander Stubb	Finsko	předseda vlády
	François Hollande	Francie	prezident
	Dalia Grybauskaitė	Litva	prezidentka
	Robert Fico	Slovensko	předseda vlády
	Werner Faymann	Rakousko	kancléř
	Laimdota Straujuma	Lotyšsko	předseda vlády
	Elio Di Rupo	Belgie	předseda vlády
	David Cameron	Spojené království	premiér
	Traian Băsescu	Rumunsko	prezident
	Alenka Bratušková	Slovinsko	předseda vlády
	Xavier Bettel	Lucembursko	předseda vlády
	Taavi Rõivas	Estonsko	předseda vlády
	Nikos Anastasiadis	Kypr	prezident

* bez hlasovacího práva

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropska_rada

Graf 1 : Poměr politické příslušnosti v Evropské radě

Politické subjekty v Evropské radě:

EPP – Evropská lidová strana

PES – Strana evropských socialistů

ALDE – Aliance liberálů a demokratů pro Evropu

NEZÁVISLÝ - Nezávislý

AECR – Aliance evropských konzervativců a reformistů

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropska_rada

3.2.1 Předseda Evropské rady

Předseda Evropské rady, známý také nepřesně jako prezident Evropské unie, je osoba odpovědná za předsedání Evropské radě a vedení jejích summitů. Předseda Evropské rady rovněž zastupuje Evropskou unii na světové scéně.

Předseda Evropské rady se dříve měnil s předsednictvím (tj. každých šest měsíců byl předsedou vysoký představitel předsedajícího státu). S cílem zvýšit kontinuitu činnosti Evropské rady, byl Lisabonskou smlouvou stanoven stálý předseda. Je volen kvalifikovanou většinou na dva a půl roku.⁹⁰ Odvolání předsedy Evropské rady (v případě překážky nebo závažného pochybení) rovněž vyžaduje kvalifikovanou většinu. Předseda Evropské rady nesmí současně zastávat žádnou vnitrostátní funkci. Na summitu Evropské rady v Bruselu 19. listopadu 2009 byl historicky prvním stálým předsedou Evropské rady zvolen belgický premiér Herman Van Rompuy, který se svého úřadu ujal 1. prosince 2009.⁹¹

Obrázek 1: Herman Van Rompuy

Zdroj: <http://www.novinky.cz>

⁹⁰ RUELLING, Martin Helmuth a Karin IOANNOU-NAOUM-WOKOUN. *Die Europäische Union: Geschichte, Institutionen, Recht, Politiken: The European Union: History, Institutions, Law, Politics. L'Union Européene: Histoire, Institutions, Droit, Politiques. La Unión Europea: Historia, Instituciones, Derecho, Políticas.* 11, 1. Aufl. Bremen: Europäischer Hochschulverlag, 2010. ISBN 978-394-1482-654.

⁹¹ Předseda Evropské rady [online]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99edseda_Evropsk%C3%A9_rady

3.2.2 Předseda Evropské komise

Předseda Evropské komise je navržený Evropskou radou a následně schválený volbou Evropským parlamentem, v níž musí získat prostou většinu hlasů poslanců. Ostatní členové (komisaři) jsou společně jmenováni Radou Evropské unie a předsedou Evropské komise, který zcela sám přiděluje komisařům resorty, následně komisaři předstupují před výbory parlamentu a parlament jako celek, kde je poslanci zkoumána jejich kompetentnost, nakonec je komise jako celek schválena volbou Evropským parlamentem. Nyní zastává funkci předsedy Evropské komise José Manuel Barroso.⁹²

Obrázek 2: José Manuel Barroso

Zdroj: <http://www.novinky.cz>

---

⁹² Předsedové orgánů EU [online]. www.consilium.europa.eu [citováno 21.1. 2014]
Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/eu-presidents/index_cs.htm

3.2.3 Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, jmenovala Evropská rada vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Catherine Ashtonovou. Předsedá Radě pro zahraniční věci a řídí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Také zároveň zastává úlohu místopředsedkyně Evropské komise, což jí umožňuje zajišťovat soudržnost a koordinaci vnější činnosti Evropské unie. Vysoké představitelce je nápomocna Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ).⁹³

Obrázek 3: Catherine Ashtonova

Zdroj: <http://www.novinky.cz>

---

93 Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku [online]. www.consilium.europa.eu [citováno 21.1. 2014]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/foreign-affairs/high-representative-of-the-union-for-foreign-affairs-and-security-policy?lang=cs>

3.2.4 Sídlo Evropské rady

Budova Justus Lipsius v Bruselu je od roku 1995 sídlem Rady Evropské unie. Nachází se v centru města, v ulici *Wetstraat / Rue de la Loi*, v blízkosti stanice metra Schuman a naproti budově Berlaymont, která je hlavním sídlem Evropské komise. V docházkové vzdálenosti se nachází také bruselská budova Evropského parlamentu. Společně tyto budovy utvářejí ústředí orgánů Evropské unie.

Jako i v případě dalších budov institucí EU je architektura budovy Justus Lipsius velmi moderní. Pojmenována byla po vlámském filozofovi a humanistovi Justu Lipsiovi, jehož jméno nesla ulice, která stavbou budovy zničena. Dřívějším sídlem Rady Evropské unie byla budova Charlemagne, pojmenovaná po jiném významném Evropanovi, Karlu Velikém (dnes tuto budovu využívá Evropská komise).

Obrázek 4: budova Justus Lipsius

Zdroj: <http://www.europa.eu>

Rozšířením EU z roku 2004 se budova Justus Lipsius v centru Bruselu stala malou. Všechna zasedání Evropské rady a Rady EU se ale mají i nadále konat v Bruselu, a tak byla v roce 2008 zahájena výstavba nového sídla EU. Po odstranění azbestu a zbourání staré konstrukce z 60. let následovalo vybudování infrastruktury a položení základů budovy. Tato první fáze byla dokončena v roce 2011. V současnosti stavební práce stále probíhají.

Nová budova Evropské rady, nazývaná „EUROPA“, bude tvořit ucelený areál s budovou Justus Lipsius a náklady na stavbu nemají přesáhnout 240 milionů EUR.⁹⁴

---

⁹⁴ Budova Justu Lipsius [online].european council[citováno 26.2. 2014] Dostupné z : <http://www.european-council.europa.eu/the-institution/europa-building?lang=cs>

4 PŘEDSEDNICTVÍ

Instituce předsednictví prošla podobně jako ostatní instituce Evropské unie mnohými změnami. První zemí kde se 1. 1. 1958 uskutečnilo předsednictví, byla Belgie. V současnosti má předsedající země za úkol především organizovat práci Rady v jednotlivých částech a reprezentaci Unie navenek.

4.1 Předsednictví a další instituce EU

Předsednictví EU je společně s Komisí nejvíce viditelnou reprezentací EU. Jeho význam se kvůli široce rozvíjené institucionální struktuře promítá nejen do chodu Evropské rady, ale i Rady EU a jí podřízených výborů. Je to proto, že je jedním ze tří bodů, ve kterých se prolínají tři funkcionální „roviny“ Rady EU. Ta se rozčlenila v důsledku velkého růstu řešených témat. Význam předsednictví i kvůli tomuto zvýšenému vlivu může v celé řadě institucí nabývat na velkém významu. Snaha docílit změny nebo určitého cíle, je v době předsednictví pokládáno za nejdůležitější.

4.2 Funkce předsednictví

Smysl a funkce předsednictví prošly rovněž vývojem, který souvisí se změnami primárního práva. Právě v něm se totiž odrazily všechny institucionální změny a později byly definovány i samotné zásady předsednictví. Postupně se tak v dokumentech EU dají nalézt odkazy na různé principy předsednictví. K nejčastějším změnám docházelo u délky předsednictva, organizace summitů (délky, místo, frekvence atd.) a celkové úlohy v sestavování projednávaných témat.

Na základě těchto okolností je zřejmé, že předsednictví představuje nejúčinnější nástroj pro národní ovlivňování chodu celé EU. Umožňuje to především privilegium předsedajícího státu určovat a řídit agendy Rady EU a současně v různých formách orgánů jim i předsedat. Již zmíněná, široce rozčleněná legislativní struktura umožňuje, ať přímo či nepřímo, ovlivňovat celou řadu procesů, mezi které patří schvalování vyhlášek, doporučení a

úmluv. Neopomenutelným úkolem předsedající země je i reprezentace EU navenek a její zastupování v zahraničně-politických záležitostech.⁹⁵ Další, ale též důležitou funkcí je i předsedání střetnutí COREPER a jiných pracovních skupin, či výborů Rady.⁹⁶

4.3 Program a cíle předsednictví

Komplexnost funkce předsednictví je podle Fialy příliš složitá. Opírá se o rozčlenění podle Tallberga či Elgstöma, kterým se podařilo definovat 4 základní funkce předsednictví:

- administrace a řízení práce Rady,
- vytyčení politických priorit
- vyjednávání
- reprezentace Rady

Při sestavování priorit stojí proti sobě dvě skutečnosti. Na jedné straně se předsedající země snaží o podporu vlastních zájmů, na straně druhé musí působit ve prospěch EU jako celku.⁹⁷ Při prosazování programových priorit můžeme narazit na velké množství nepředvídatelných, vnitřních nebo vnějších, překážek. Tím jsou myšleny různé vnitřní krize nebo zahraniční konflikty. Jejich řešení bývá často neodkladné a původní záměry předsedající země jsou pak odsouvány. Priority si ale vždy každá země stanoví sama. Nejprve je představí Radě EU a Evropskému parlamentu. Priority se částečně skládají z cílů, na jejichž splnění má předsednická země eminentní zájem. Pro zajištění kontinuity, tedy aby nedocházelo k opomínání důležitých a aktuálních témat, bylo vytvořené tzv. „trio“. Jde o tři státy, ve kterých předsednictví následuje (za sebou) a které se snaží o spolupráci při vytvoření osmnácti měsíčního

---

⁹⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

⁹⁶ EU, 2011a. *EURÓPSKA ÚNIA – Euro Encyklopédia - Orgány a inštitúcie – Inštitúcie - Predsedníctvo*. www.EUROPSKAUNIA.sk, (c) 2006 – 2011 [on-line]. [13. 2. 2014]. Dostupné na www: <<http://www.europskaunia.sk/echo0>>

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

programu předsednictví. Prvé trio zahájilo svojí činnost v letech 2007/2008 a šlo o spolupráci Německa, Portugalska a Slovinska.⁹⁸

Tabulka 2: Priority předsednictví (2009-2010)

Rok 2009	
1. pololetí ČR:	2. pololetí Švédsko:
-konkurenceschopná Evropa a ekonomika	-ekonomika a zaměstnanost
-energetika a změny klimatu	-životní prostředí a klimatické změny
-Evropa otevřená a bezpečná s důrazem na Východní partnerství	-vyjednávání nové komise
	-ratifikace Lisabonské smlouvy
Rok 2010	
1. pololetí Španělsko:	2. pololetí Belgie:
-nová pracovní místa a ekonomika	-konkurenceschopnost a znalostní ekonomika, sociální soudržnost
-implementace Lisabonské smlouvy	
-občané	-zelená Evropa
-zahraniční záležitosti	-hranice Lisabonské smlouvy

Zdroj: <http://www.csas.cz>

⁹⁸ EU2009.CZ, 2010a. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Co je to předsednictví v Radě EU. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-councilpresidency/co-je-to-predseditvi-v-rade-eu-503/>>.

Tabulka 3: Priority předsednictví (2011-2013)

Rok 2011	
1. pololetí Maďarsko:	2. pololetí Polsko:
-růst a zaměstnanost pro zachování evropského sociálního modelu	-evropská integrace jako zdroj růstu
-silnější Evropa	-bezpečná Evropa: potraviny, energie
-Evropa přátelská k občanům	-Evropa využívající otevřenosti
-rozšiřování EU a politika sousedství	
Rok 2012	
1. pololetí Dánsko:	2. pololetí Kypr:
-rozšíření EU: z Kodaně do Kodaně	-urychlení hospodářského růstu
-svoboda, bezpečnost a právo	-vytváření nových pracovních míst
-udržitelný rozvoj	-zvýšení konkurenceschopnosti
-nezávadnost a bezpečnost potravin	
Rok 2013	
1. pololetí Irsko:	2. pololetí Litva:
-hospodářská stabilita	-důvěryhodnost
-růst	-růst
-zaměstnanost	-otevřenost

Zdroj: <http://www.csas.cz>

4.4 Mechanismy rotace

Stanovení mechanismu rotace, který by byl stejně spravedlivý ke všem členským státům, bez ohledu na jejich velikost a ekonomickou vyspělost, byl jeden z problémů spojený s předsednictvím. Od roku 1958 prošel tento systém několika změnami, které měly posílit možnosti jednotlivých zemí v podílení se na chodu EU. Výraznější změny souvisely především s přijetím dalších členů do společenství nebo jinými legislativními a institucionálními změnami.

4.4.1 Abecední princip

První abecední rotační princip byl stanoven už v Smlouvě o ESOU. Státy byly seřazené podle abecedy a v předsednictví se takto pravidelně střídaly. Po vstupu Portugalska a Španělska v roce 1986 byl částečně modifikován. Předcházející systém totiž nezohledňoval výkyvy ve výkonu administrativy v letním a zimním období. Předsednictví v letním období je totiž oproti zimnímu poznamenané administrativním klidem, který tak zmenšuje šanci při prosazování a vyjednávání národních cílů. Státy tak byly uspořádané do dvojic, ve kterých se v prvním šestiletém období jejich pořadí zachovalo, v druhém se v rámci těchto dvojic vyměnily. Tím se zabezpečilo prostřídání zemí v letním a zimním období.⁹⁹

---

⁹⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

4.4.2 Systém rotace po roce 1995

V roce 1995 přistoupily do EU Finsko, Švédsko a Rakousko a v důsledku toho se změnil také systém rotace. V souvislosti s přijetím nových členů se začala rozvíjet diskuse kolem potřeby vybudovat společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Objevila se snaha stabilizovat vnější reprezentaci, a to i vytvořením lepších pravidel rotace předsednictví. Nový systém rotace, který byl původně vypracován do roku 2003 a posléze prodloužen do roku 2006, měl zajistit, aby v utvořených trojicích zemí:

- byla zastoupena vždy jedna velká země
- aby po sobě nenásledovaly neutrální státy
- aby po sobě nenásledovaly nově přijatí členové

Tento systém bohužel opomíjel sezónní vyváženost, která byla ošetřena v předchozím principu.¹⁰⁰

Tabulka 4: Rotace předsednictví (1995-2004)

Rok	1. pololetí	2. pololetí
1995	Francie	Španělsko
1996	Itálie	Irsko
1997	Nizozemsko	Lucembursko
1998	Velká Británie	Rakousko
1999	Německo	Finsko
2000	Portugalsko	Francie
2001	Švédsko	Belgie
2002	Španělsko	Dánsko
2003	Řecko	Itálie
2004	Irsko	Dánsko

Zdroj: FIALA, PITROVÁ. *Evropská Unie*. 2. Vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury / s. 219

¹⁰⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

4.4.3 Rotace po roku 2004

V roce 2004 do EU přistoupilo deset a v roce 2007 ještě 2 další země. Vzhledem k tomu, že se jednalo o dvanáct nových členů, kteří prošly zcela jiným politickým vývojem, bylo potřeba ošetřit i rotaci předsednictví. Mělo se tak zamezit případným škodám způsobených jejich nezkušeností a zároveň zavést dlouho zamýšlenou podobu tzv. skupinového (týmového) předsednictví. Státy byly seřazené do trojic tak, aby za sebou následovaly státy různé velikosti a současně aspoň jedna ze zemí zastupovala „východní blok“. Podle těchto zásad byl vytvořený seznam zatím do roku 2020.¹⁰¹

Tabulka 5: Rotace předsednictví (2005-2020)

Rok	1. pololetí	2. pololetí
2005	Lucembursko	Velká Británie
2006	Rakousko	Finsko
2007	Německo	Portugalsko
2008	Slovinsko	Francie
2009	Česká Republika	Švédsko
2010	Španělsko	Belgie
2011	Maďarsko	Polsko
2012	Dánsko	Kypr
2013	Irsko	Litva
2014	Řecko	Itálie
2015	Lotyšsko	Lucembursko
2016	Nizozemsko	Slovensko
2017	Malta	Velká Británie
2018	Estonsko	Bulharsko
2019	Rakousko	Rumunsko
2020	Finsko	

Zdroj: FIALA, PITROVÁ. *Evropská Unie*. 2. Vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury / s. 220

¹⁰¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

4.4.4 Další navrhované změny

Návrhy na změny ve fungování předsednictví se nejčastěji orientovaly na změny principu rotace. V průběhu let se objevily i radikálnější návrhy, a to nahrazení předsednictví tzv. týmovým (kolektivním) předsednictvím. Předsednictví by tak bylo realizováno skupinou zemí. Výhody a nevýhody tohoto systému se odrazily v úpravě z roku 2004. Podle rotace předsednictví byly země rozděleny do skupin po třech. Tyto tzv. tria se pak měla zaměřit na užší spolupráci a formování osmnácti měsíčního programu, který měl zvýšit kontinuitu priorit jednotlivých zemí.¹⁰²

4.5 České předsednictví

Česká republika se ujala předsednictví v období od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2009. Samotnému předsednictví předcházela příprava, která trvala přibližně 2 roky. Kromě organizace a formulace vlastních priorit byly nevyhnutelné i schůzky s hlavami států a prohlubování spolupráce s Evropskou komisí. Nezastupitelná byla i spolupráce v rámci předsednického „*tría*“. Spolu s Francií, které Evropské radě předsedalo od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2008 a Švédskem, které mělo předsedat po České republice, tj. od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009. Výsledkem spolupráce České republiky, Francie a Švédska byl už vzpomínaný osmnáctiměsíční program předsednictví, který měl zohledňovat nejen priority jednotlivých zemí, ale i zabezpečit jejich návaznost a sledovat tak potřeby EU jako celku. Pod vlivem těchto střetnutí se postupně formovala celková podoba „*Pracovního programu českého předsednictví*“¹⁰³

Priority českého předsednictví ve velké míře reagovaly na aktuální problematiku finanční krize, která sužovala nejen Evropu. Citelné to bylo

---

¹⁰²EU2009.CZ, 2010a. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Co je to předsednictví v Radě EU. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-councilpresidency/co-je-to-predsednictvi-v-rade-eu-503/>>.

¹⁰³EU2009.CZ, 2010b. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Úvodní slovo předsedy vlády ČR Mirka Topolánka z 1. 12. 2008. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/>>.

hlavně na ukazatelích hospodářského růstu, s širokou sférou důsledků na sociální, politickou a mezinárodní oblast. V řešení této krize se čeští představitelé snažili razit cestu ve schopnosti Evropy pružně reagovat na aktuální problémy a v síle využívání vlastního hospodářského, kulturního i lidského potenciálu. Symbolickým se proto stalo motto: „*Evropa bez bariér*“.¹⁰⁴ To mělo poukázat na historicko-politické výročí pádu „Železné opony“ a odkazovalo i na 5. výročí historicky největšího rozšíření EU. Za klíčová témata českého předsednictví byly zvoleny: Ekonomika, Energetika a Evropská unie ve světě, shrnuté do sloganu „3E“. Měli poukázat na to, že jenom ekonomicky silná a soudržná EU, bez vnitřních bariér, bude schopná efektivně řešit klíčové problémy.

4.5.1 Pracovní program a priority ČR během předsednictví v Radě EU

Pracovní program pod názvem „Evropa bez bariér“ byl představený tehdejšími premiérem ČR Mirkem Topolánkem a bývalým vicepremiérem Alexandrem Vondrou 6. ledna 2009 v Praze. Ve velké míře se jednalo o všeobecný rámec, který vycházel z národních zájmů a aktuálních výzev, které vystoupily v posledních měsících, ale i z představ partnerů v předsednickém triu. Už zmiňovaná 3 klíčová témata, Ekonomika, Energetika a Evropská unie ve světě jsou charakterizované níže.¹⁰⁵

Ekonomika: Reaguje především na finanční krizi a zdůrazňuje úlohu českého předsednictví zabránit jejímu prohlubování a podílet se přitom na znovuoživení hospodářského růstu. I v ne příliš dobré ekonomické situaci chce klást důraz na podporu vzdělávání, výzkumu a vývoje. V neposlední řadě

---

¹⁰⁴ EU2009.CZ, 2010c. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program a priority ČR během předsednictví. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2014]. Dostupné na WWW: < <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/> >.

¹⁰⁵ EU2009.CZ, 2010d. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program českého předsednictví. Evropa bez bariér. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2011]. Dostupné ve formátu PDF na www: < <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/> >.

poukazuje na existenci vnitřních regulativních či administrativních překážek a vnějších bariér, které stěžují přístup na jiné trhy.¹⁰⁶

Energetika: Za naléhavé a aktuální téma je pokládána právě energetika a to proto, že ve velké míře je propojená s ekonomikou, ochranou klimatu, mezinárodně politickými a bezpečnostními souvislostmi. Cílem EU je diverzifikace dodavatelů, palety využívaných zdrojů a posílení solidarity v krizových situacích. České předsednictví se v tomto směru snaží vycházet z Francií započatých kroků, např. úspory energie, podpora nových efektivních technologií apod.¹⁰⁷

Evropská unie ve světě: Pro rozvoj EU je nezbytná spolupráce a udržování dobrých vztahů v rámci celého světa. K prioritám patří rozvoj transatlantické vazby, pro kterou bylo v roce 2009 zásadní jednání s novou administrativou USA. Kvůli značné různorodosti názorů je potřeba zkoordinovat přístup k řešení řady otázek v souvislosti s regionem východní Evropy. Východní dimenzi se bude věnovat pozornost i kvůli pokračujícím přístupovým jednáním s Tureckem a Chorvatskem. Česká republika v tomto smyslu nechtěla přerušit dlouhotrvající snahy a cíle EU jako celku.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ EU2009.CZ, 2010d. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program českého předsednictví. Evropa bez bariér. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2011]. Dostupné ve formátu PDF na [www: < http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi](http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi)

¹⁰⁷ tamtéž

¹⁰⁸ EU2009.CZ, 2010c. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program a priority ČR během předsednictví. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [2. 3. 2014]. Dostupné na WWW: < <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/>>.

ZÁVĚR

Už od počátku integrace bylo zřejmé, že Společenství (dnešní Evropská unie) musí být řízeno vlastními institucemi, z nichž budou některé působit nezávisle na členských státech. Tímto se stala Evropská unie odlišná od většiny mezinárodních organizací a struktura vlastních orgánů z ní udělala unikátní. Institucemi Společenství v úzkém slova smyslu jsou Evropský parlament, Rada EU, Komise, Soudní dvůr a Účetní dvůr. Tyto orgány patří mezi nejdůležitější, ale nejsou rozhodně jediné, které v rámci Unie působí. Patří sem také tzv. poradní orgány (Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů) a orgány s finančními pravomocemi (Evropská centrální banka, Evropská investiční banka, Evropský systém centrálních bank). Avšak nezastupitelnou pozici v institucionální struktuře Evropské unie zastává Evropská rada.

Evropská rada prošla dlouhým vývojem. Setkávání na nejvyšší úrovni sahá už do 60. let 20. století, kdy došlo k prvnímu setkání prezidentů a předsedů vlád, mezi instituce se dostala Evropská rada až v roce 1986 Jednotným evropským paktem. Do té doby se scházela jen na základě dohody. Stále však neměla takové postavení a už vůbec ne kompetence. Vše se změnilo přijetím Lisabonské smlouvy, která posunula Evropskou radu na vrchol institucionálního rámce Evropské unie. Jednání Evropské rady přestal řídit prezident či předseda vlády členského státu předsedajícího Unii v Radě, ale nově předseda Evropské rady. Ten zastupuje Unii také navenek v záležitostech týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

Role Předsednictví patří mezi nejvíce viditelnou reprezentaci Evropské unie. Jeho smysl a funkce prošly rovněž vývojem, který z Předsednictví učinil nejúčinnější nástroj pro národní ovlivňování chodu celého Společenství.

Cíl popsat jednotlivé orgány institucionální struktury Evropské unie se mi povedl hned z kraje této práce a nepředstavoval žádný větší problém. Institucionální systém EU a jeho hlavní orgány jsou postupně popsány hned v první kapitole. Dalším z cílů, které jsem si stanovil v úvodu práce, bylo

popsat vývoj Evropské rady a důležité okamžiky, které jsou s tímto vývojem spojené. Právě splnění tohoto cíle bych označil jako to nejsložitější. Důvod? Přesto, že existuje nespočet publikací zabývajících se historií evropské integrace a celá řada odborné literatury zabývajících se institucionální strukturou Evropské unie, neexistuje snad ani jedna odborná publikace, která by se zabývala podrobným vývojem alespoň jedné z hlavních institucí, v mém případě podrobným vývojem Evropské rady. Pro splnění tohoto cíle bylo nejdůležitější, aby mi získané informace z jedné odborné publikace (zdroj informací), navazovaly na informace získané z další odborné publikace (zdroj informací). Na první pohled se může zdát, že podobný scénář by měla mít většina práce. Avšak velké množství publikací zabývajících se institucionální strukturou EU obsahují, když ne stejné tak velmi podobné informace. Kdybych tedy vývoj Evropské rady popsal tak, jak je popsán ve většině odborné literatury, vyšel by mi obsahově jen na pár stránek. Posloužil mi však jako vzor. Osnovu, kde její body představují jednotlivé podkapitoly ve vývoji Evropské rady. Charakterizovat současný stav Evropské rady byl další z cílů vymezených v úvodu práce. Úloha a funkce Evropské rady jsou obsahem třetí kapitoly. Popsal jsem nejen funkci Evropské rady, ale také funkci a osobu jejího předsedy, funkci a osobu předsedy evropské Komise a také jsem se zaměřil na osobu vysokého představitele pro zahraniční a bezpečnostní politiku.

Dovolím si říci, že tato písemná práce splnila cíle, které jsem si vytyčil v úvodu, ale jelikož je institucionální struktura EU poměrně široké téma, nemohlo být vše jejím obsahem. Stranou, co se týče Evropské rady, jsem nechal názor jednotlivých členských států na její činnost. Dále jsem se nezabýval podrobným vývojem ostatních orgánů EU. To vše může být předmětem dalšího výzkumu. Domnívám se však, že tato práce může posloužit jako zdroj cenných informací, týkajících se především vývoje jednoho z nejdůležitějších orgánů, kterým Evropská rada bezpochyby je.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BOOKER, Christopher a Richard NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Vyd. 1. Překlad Veronika Lásková. Barrister: , 2006, 623 s. Studium (Barrister. ISBN 80-736-4026-0.

Co potřebujete vědět o Lisabonské smlouvě. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR, 2009, 24 s. ISBN 978-80-87041-74-1.

DOČKAL, Vít a Petr KANIOK. *Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, 133 s. ISBN 80-210-3846-2.

EU, Evropská rada a Rada Evropské unie EU. *Evropská rada: padesát let evropských summitů*. Lucemburk: EUR-OP, 2012. ISBN 978-928-2434-819.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-807-3252-236.

FIALA, Petr, Miroslav MAREŠ a Petr SOKOL. *Eurostrany: politické strany na evropské úrovni*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007, 269 s. Studium (Barrister. ISBN 978-808-7029-053.

HORČIČKA, Václav a Martin KOVÁŘ. *Dějiny evropské integrace*. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2006, 159 s. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-725-4741-0.

KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 579 s. ISBN 978-807-3803-353.

KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005, 151 s. Dějiny do kapsy, 23. ISBN 80-725-4731-3.

LACINA, Lubor a Jan OSTRŽÍZEK. *Učebnice evropské integrace*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Barrister, 2011, 468 s. ISBN 978-80-87474-31-0.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice*. 4. dopracované, konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007, 511 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 978-807-2016-860.

PITROVÁ, Markéta. *Institucionální struktura Evropské unie: vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 2002, 131 s. Scintilla, sv. 1. ISBN 80-862-5832-7.

PÍTROVÁ, Lenka. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informovaní o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-808-7041-482.

PLECHANOVÁ, Běla. *Institucionální vývoj Evropské unie od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření: hledání rovnováhy mezi společenstvím a jeho členskými státy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004, 355 s. ISBN 80-246-0800-6.

SCHROETTER, Hans Joerg. *Aktuální slovník Evropské unie: Politika, hospodářství, dějiny a kultura*. 1. vyd. Praha: Brána, 2003, 215 s. ISBN 80-724-3167-6.

SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

ŠIŠKOVÁ Naděžda, Václav Stehlík. *Evropské právo I - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-7201-680-6.

VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-807-4221-835.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BRASCHE, Von Ulrich. *Europäische Integration: Wirtschaft, Erweiterung und regionale Effekte; [mit Übersicht Meilensteine der europäischen Integration]*. 3., überarb. und aktualisierte Aufl. München: Oldenbourg, 2013. ISBN 978-348-6716-573.

RUELLING, Martin Helmuth a Karin IOANNOU-NAOUM-WOKOUN. *Die Europäische Union: Geschichte, Institutionen, Recht, Politiken: The European Union: History, Institutions, Law, Politics. L'Union Européene: Histoire, Institutions, Droit, Politiques. La Unión Europea: Historia, Instituciones, Derecho, Políticas*. 11, 1. Aufl. Bremen: Europäischer Hochschulverlag, 2010. ISBN 978-394-1482-654.

Seznam použitých internetových zdrojů

Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Koncepční a institucionální odbor Útvaru ministra pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR. [citováno 10.2. 2014]. Dostupný z:

<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/analiza-dopadu-lisabonske-smlouvy-66830/>

Budovba Justus Lipsius [online].european council [citováno 26.2. 2014]

Dostupné z: <http://www.european-council.europa.eu/the-institution/europa-building?lang=cs>

Dokument ze zasedání Evropského Parlamentu. Zpráva o Lisabonské smlouvě [online]. 28. 1. 2008 [citováno 16. 1 2014]. Dostupné z:

http://www.lukasmacek.cz/Lisabon/EP_zprava_Lisabonska_smlouva.pdf

Evropská rada [online]. Wikiknihovna.cz [citováno 21.1. 2014]. Dostupné z:

http://wiki.knihovna.cz/index.php/Evropsk%C3%A1_rada

Evropský parlament [online]. Euroskop.cz věcně o evropě [citováno 21.1. 2014]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>

EU2009.CZ, 2010a. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Co je to předsednictví v Radě EU. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [citováno 2. 3. 2014].

Dostupné na WWW: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-councilpresidency/co-je-to-predsednictvi-v-rade-eu-503/>

EU2009.CZ, 2010b. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Úvodní slovo předsedy vlády ČR Mirka Topolánka z 1. 12. 2008. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [citováno 2. 3. 2014]. Dostupné na WWW:

<http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/>

EU2009.CZ, 2010c. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program a priority ČR během předsednictví. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [citováno 2. 3. 2014]. Dostupné na WWW:

<http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/>

EU2009.CZ, 2010d. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ EVROPSKÉ UNIE – Pracovní program českého předsednictví. Evropa bez bariér. Vláda ČR © 2009 [on-line]. [citováno 2. 3. 2014]. Dostupné ve formátu PDF na www: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/>.

EU, 2011a. *EURÓPSKA ÚNIA – Euro Encyklopédia - Orgány a inštitúcie – Inštitúcie -*

Predsedníctvo. www.EUROPSKAUNIA.sk, (c) 2006 – 2011 [on-line].

[citováno 13. 2. 2014]. Dostupné z :<http://www.europskaunia.sk/echo0>

Konsolidované znění

Smlouvy o evropské unii [online]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:cs:PDF>

Konsolidované znění

Smlouvy o fungování evropské unie [online]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>

Lisabonská smlouva a Soudní dvůr Evropské unie [online]. Europa.eu [1 citováno 2.2.2014]. Dostupné z:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=CJE/09/104&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>

Lisabonská smlouva – Smlouva v kostce [online]. Europa.cz. [citováno 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_cs.htm

Minulá a budoucí předsednictví [online]. Česká Spořitelna [citováno 5.3. 2014]. Dostupné

na: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/minula-a-budouci-predsednictvi-eu-d00014325>

O Evropské radě [online]. Evropská rada. [citováno 21.1. 2014]. Dostupné z: <http://www.european-council.europa.eu/the-institution?lang=cs>

Press release issued by the Paris Summit (10 and 11 February 1961). Dostupné on-line na:

http://www.ena.lu/press_release_issued_paris_summit_10_11_february_1961-2-16454.pdf

Předsedové orgánů EU [online]. www.consilium.europa.eu [citováno 21.1.

2014] Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/eu-presidents/index_cs.htm

Předseda Evropské rady [online]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99edseda_Evropsk%C3%A9_rady

Rada Eu [online]. Euroskop.cz věcně o evropě [citováno 26.2.2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/26.2.14>

Srnová, Eva. Instituce Evropské unie podle nové Lisabonské smlouvy. Jejich vliv na obce a občany EU [online]. Oddělení vnějších vztahů Kanceláře Svazu. [citováno 21. 1. 2014]. Dostupné z:

http://www.vlasak.net/pool/prilohy/Priloha%20k%20InS_02_2010_Instituce%20EU%20a%20LS_web.pdf

Summit [online]. Wikipedie otevřená encyklopedie [citováno 26.2.2014].
Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Summit>

Tzv. Fouchetův plán, čl. 1-11. Dostupné on-line na:
http://www.ena.lu/draft_treaty_fouchet_plan_november_1961-2-999.pdf.

Tzv. Fouchetův plán II. Dostupné on-line na:
http://www.ena.lu/draft_treaty_fouchet_plan_ii_18_january_1962-2-1000.pdf.

Úřední zpráva z Haagského summitu (2. prosince 1965). Dostupné on-line na:
http://www.ena.lu/final_communique_hague_summit_december_1969-2-1565.pdf

VÁŠKA, J. *Reforma Rady EU podle Lisabonské smlouvy. Současná Evropa* [online]. 2011, roč. 3, č. 1 [citováno 22.1.2014]. Dostupné z:
<http://ces.vse.cz/wp-content/vaska.pdf>

Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku [online]. www.consilium.europa.eu [citováno 21.1.2014]. Dostupné z:
<http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/foreign-affairs/high-representative-of-the-union-for-foreign-affairs-and-security-policy?lang=cs>

Vystoupení na semináři Patnáct let od podepsání Maastrichtské smlouvy [online]. Fajmon, Hynek, 6. února 2007 [citováno 22. 2. 2014]. Dostupné z na
<<http://www.fajmon.eu/cze/stranka.php?ID=480>>

SEZNAM ZKRATEK

- AECR – Aliance evropských konzervativců a reformistů
- ALDE – Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
- EHS - Evropské hospodářské společenství
- EPP – Evropská lidová strana
- ES – Evropské společenství
- ESUO - Evropské společenství uhlí a oceli
- ESVČ - Evropská služba pro vnější činnost
- EU – Evropská unie
- EURATOM - Evropské společenství pro atomovou energii
- JEA – Jednotný evropský akt
- PES - Strana evropských socialistů
- SZBP - Společná zahraniční a bezpečnostní politika

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Maastrichtský chrám.....	49
Obrázek 2: Herman Van Rompuy	63
Obrázek 3: José Manuel Barroso.....	64
Obrázek 4: Catherine Ashtonova	65
Obrázek 5: Budova Justus Lipsius	66

Seznam grafů

Graf 1: Poměr politické příslušnosti v Evropské radě.....	62
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Složení Evropské rady.....	61
Tabulka 2: Priority předsednictví (2009-2010).....	70
Tabulka 3: Priority předsednictví (2011-2013).....	71
Tabulka 4: Rotace předsednictví (1995-2004).....	73
Tabulka 5: Rotace předsednictví (2005-2020).....	74

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Evropská rada.....	I
Příloha B - Vlajka EU	II

PŘÍLOHY

Příloha A – Evropská rada

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org>

Příloha B – Vlajka EU

Zdroj: Zdroj: www.vlajky-prapory.cz

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Daniel Slivka

Obor: EHS

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Evropská rada

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 70

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 28

Počet ostatních zdrojů: -

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.